

Prosessidraama nuoren identiteetin tukijana

Työmenetelmän kehittäminen Lahden Hel-
luntaiseurakunnan nuorisotyölle

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaaliala
Sosionomi AMK
Sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Mirva Virtanen

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaaliala

VIRTANEN, MIRVA:

Prosessidraama nuoren identiteetin
tukijana
Työmenetelmän kehittäminen Lahden
Helluntaiseurakunnan nuorisotyölle

Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyön opinnäytetyö, 59 sivua, 24 liitesivua

Kevät 2016

TIIVISTELMÄ

Tämä on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka aiheena on kristityn nuoren itsetunnon tukeminen draamapedagogisia menetelmiä käyttäen. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Lahden Helluntaiseurakunnan kanssa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa draamapainotteinen toimintakokonaisuus 15–20-vuotiaille nuorille. Toiminnallisten osuuksien suunnittelun pohjana toimi prosessidraama-malli. Toiminta toteutettiin Lahden Helluntaiseurakunnan nuorisotyön piiriin kuuluvien viiden nuoren kanssa. Opinnäytetyön tuloksena syntyi opasvihko seurakunnan käyttöön, joka mahdollistaa sen, että draamakokonaisuutta on mahdollista jatkossa käyttää osana seurakunnan nuorisotyötä. Opinnäytetyön tarkoituksena on toimintaan osallistuneiden nuorten identiteetin tukeminen draamallisten menetelmien kautta.

Opinnäytetyön tietoperustassa tarkastellaan nuoruutta, identiteettiä sekä draamakasvatusta. Kasvatus ja pedagogiikka, sekä nuorisokasvatus ja nuorisotyö ovat myös keskeisiä teemoja. Sosiaalipedagogiikka kuuluu vahvasti sosionomin ammattiin, joten sitä käsitellään lisäksi osana tietoperustaa.

Palautteen ja arvioinnin kautta ilmeni, että draamapainotteinen toiminta sopii hyvin osaksi Lahden Helluntaiseurakunnan nuorisotyötä. Draamatoiminnan avulla on mahdollista käsitellä itsetuntoon liittyviä osa-alueita kristillisestä näkökulmasta käsin. Opasvihkon kautta toimeksiantaja pystyy käyttämään samaa draamakokonaisuutta jatkossakin nuorisotyössä. Opasvihkoon sisältyvän yleisen rungon kautta voidaan lisäksi suunnitella erilaisia draamakokonaisuuksia erilaisten teemojen ympärille.

Asiasanat: draamakasvatus, nuoruus, identiteetti, nuorisokasvatus

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

VIRTANEN MIRVA:

Enhancing the identity of the youth
with process drama
Developing a tool for Lahti Pentecostal Church for work of youths

Bachelor's Thesis in Social Pedagogy for Work with Children and Young People, 59 pages, 24 pages of appendices

Spring 2016

ABSTRACT

This is a functional thesis which topic is to support the self-esteem of the young by using drama pedagogical methods. The cooperation partner of the thesis is Lahti Pentecostal Church.

The goal of the thesis was to plan and put into practice drama activities for 15 to 20 years old young people. The activity included three different times. A process drama model was used in the planning of the activity. Five young people who take part in Lahti Pentecostal church work for youth participated in the activities. The goal was to create a guidebook for the church. With the guidebook, it is possible to use drama in the future again. The purpose was to support the self-esteem of the young people who took part in the activities by using drama methods.

The theoretical part of the thesis includes youth, identity and drama education. Education and pedagogy, youth education and youth work are also important themes. The theoretical part also includes social pedagogy, because it is one of the main themes in the work of bachelors of Social Services.

The feedback and criticism showed that drama activities could be part of Lahti Pentecostal Church youth work. Through drama activities it is possible to review self-esteem from a Christian perspective. The cooperation partner can use the same drama activity by using the guidebook. The guidebook also includes a general drama frame. With that frame it's possible to create a whole new drama activity with other themes.

Key words: drama education, youth, identity, youth education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	LÄHTÖKOHDAT	2
3	TAVOITE, TARKOITUS, TOIMEKSIANTAJA, KOHDERYHMÄ, AIKATAULU JA RESURSSIT	5
3.1	Tavoite ja tarkoitus	5
3.2	Toimeksiantaja ja kohderyhmä	6
3.3	Opinnäytetyön aikataulu ja resurssit	6
4	TIEDONHAUN KUVAUS	8
5	TIETOPERUSTA	10
5.1	Nuoruus ja identiteetti	10
5.2	Kasvatus ja pedagogiikka	13
5.3	Nuorisokasvatus ja nuorisokasvatuksen merkityskentät	14
5.4	Nuorisotyö, sosiaalipedagoginen nuorisotyö sekä nuorisotyö helluntaiseurakunnissa	15
5.5	Draamakasvatus	18
6	TOTEUTUS	21
6.1	Toiminnallisten kertojen suunnittelu	21
6.2	Ryhmä	24
6.3	Ensimmäinen kerta: kuka minä olen?	25
6.4	Toinen kerta: ystävyys	26
6.5	Kolmas kerta: tulevaisuus ja haaveet	28
7	TOIMINNAN ARVIOINTI	32
7.1	Toimeksiantajan palaute	32
7.2	Osallistujien palaute	33
7.3	Oma arviointi	34
8	POHDINTA	41
8.1	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	41
8.2	Tavoitteiden toteutuminen	44
8.3	Ammatillinen kasvu	47
8.4	Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja kehittämismahdollisuudet	50
	LÄHTEET	53

1 JOHDANTO

Nuoruus on elämänvaihe, johon kuuluu muutos. Muutosta tapahtuu sekä fyysisesti että psyykkisesti. Samalla alkaa irtautuminen omista vanhemmista ja seuraa etsitään ikätovereista. (Aalberg & Siimes 2007, 68.) Nuoruus on matka lapsuudesta aikuisuuteen erilaisten etappien, kuten koulun, rippikoulun ja työelämän kautta (Häkkinen 2014, 53).

Tässä opinnäytetyössä perehdytään nuoren identiteettiin ja sen tukemiseen draamapedagogisia menetelmiä käyttämällä. Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Lahden Helluntaiseurakunnan kanssa. Nuorisotyötä tehdään Suomessa laajasti. Yhtenä toimijana nuorisotyön kentällä ovat kristilliset yhteisöt, jotka järjestävät nuorille toimintaa. Lahden Helluntaiseurakunnassa tehdään viikoittain nuorisotyötä, jonka toimintaan osallistuu 50 – 80 nuorta.

Opinnäytetyö on toiminnallinen ja sen toteutus koostuu kolmesta ryhmäkerrasta, jotka tekijä suunnittelee. Opinnäytetyön kautta seurakunta saa uudenlaisen opetusmenetelmän nuorisotyöhön. Opinnäytetyön tuotoksena syntyy opasvihko toiminnallisista kerroista. Ryhmäkertojen aiheet ovat nousseet käytetyn teorian pohjalta. Niitä tarkastellaan tässä opinnäytetyössä kristillisestä näkökulmasta käsin. Nuoret ovat seurakunnan toiminnassa vapaaehtoisesti mukana olevia nuoria ja näin ollen identiteetin pohdinta kristillisestä näkökulmasta käsin voi olla tukemassa nuoren omaa kasvua ja minäkuvan selkiytymistä

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, koska vauhdilla muuttuva yhteiskunta luo haasteita nuoruuden ylle. Muutokset esimerkiksi perheessä, asuinympäristössä, kehittyvä teknologia, työt ja harrastukset tuovat nuoren elämään kasvavassa määrin uusia haasteita. Nuoriin kohdistuu myös entistä enemmän odotuksia yksilötasolla. (Wilska & Lähteenmaa 2015, 6.) Kaiken muutoksen keskellä nuori etsii omaa itseään, millainen olen, mitä tahtoisin aikuisena tehdä. Elämän pohdinnoissa nuoren identiteetti myös kehittyy.

2 LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyön aiheen muodostumiseen vaikutti sosionomin opintojen myötä syntynyt kiinnostus draamapedagogiikkaa kohtaan ja sen käyttämisestä lasten ja nuorten kasvatuksessa ja oppimisessa. Opunnoissa esiteltujen draamaharjoitusten myötä sain itse huomata, miten paljon syvemmälle aiheessa voidaan päästä draamallisia menetelmiä käyttämällä kuin ainoastaan asioita teoreettisesti opettelemalla.

Draamaprosessit avaavat osallistujia katsomaan asioita uudella tavalla, huomaamaan uusia näkökulmia asioihin, näkemään erilaisia vaihtoehtoja ja käsittelemään teemoja sekä miettimään ilmiöitä (Heikkinen 2001, 86, 88). Sinkkosen (2010, 247, 250) mukaan jokaisen nuoren tulisi saada mahdollisuuksia osallistua johonkin luovan toiminnan projektiin, sillä se vaikuttaa positiivisesti mielenterveyteen. Nuori muuttuu projektin myötä. Hänen itsetuntemuksensa lisääntyy ja omista tiedostamattomista puolista tulee tiedollisia.

Toiseksi aiheen valintaan vaikutti aikaisemmat teologian opintoni sekä monien vuosien vapaaehtoistyö nuorten parissa. Opinnäytetyön kohderyhmäksi valitsin nuoret, koska pidän nuorten parissa toimimisesta ja haluaisin työskennellä nuorisotyössä valmistumisen jälkeen. Lisäksi aikaisempien opintojen ja nykyisen opiskelun yhdistäminen tuntui luonnolliselta, koska oma mielenkiinto kohdistuu molempiin.

Nieminen (2010, 57) tuo esille nuorisotyötä leimaavan piirteen nuorisotyöstä toteamalla, että Suomessa nuorisotyö koostuu monista erilaisista toimijoista, joilla on erilaisia aatteita, toimintatapoja ja pedagogiikkoja. Jokainen näistä organisaatioista järjestää toimintaa omista arvoperustoista käsin. Helluntaiseurakunnat, niin kuin muutkin kristilliset toimijat, järjestävät nuorisotyötä omasta kristillisestä arvopohjasta käsin toimien kuitenkin yhtenä osa-alueena laajalla nuorisotyön kentällä.

Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Lahden Helluntaiseurakunnan kanssa. Tämän vuoksi myös tätä opinnäytetyötä värittää osaltaan kristilliset arvot. Draamapedagogisilla menetelmillä on paljon annettavaa siellä,

missä kristillistä kasvatusta tarjotaan. Identiteetin kehitykseen liittyy usein myös uskonnollinen pohdinta. Tämän vuoksi ne soveltuvat hyvin yhteiseen tutkiskeluun. (Itkonen, Johansson, Nurmi & Salminen 2014, 9.) Toisaalta opinnäytetyö vastaa myös Lahden Helluntaiseurakunnan nuorisotyöhön siten, että nuorisotyöhön on kaivattu toiminnallisempaa tekemistä. Seurakunnan nuorisotyö rakentuu pääosin lauantai-iltaisain järjestettävien nuorten iltojen ympärille. Isossa ryhmässä osallistuminen on epätasaista ja toisten kanssa vuorovaikutuksen löytäminen voi olla hankalaa (Niemistö 2004, 58–59). Tämä kuvaa myös seurakunnan nuorisotyötä, jossa on koettu, että yhteyttä toisten kanssa on ollut vaikea löytää. Näin ollen opinnäytetyön kautta voidaan mahdollisesti myös luoda sellaista yhteenkuuluvuuden tunnetta osallistujien välille, joka ei välttämättä suuressa joukossa lauantai-iltaisain pääse syntymään.

Oman mielenkiinnon lisäksi aihe on ajankohtainen, sillä tämän hetkinen nopeasti muuttuva ja yksilöllisyyttä korostava yhteiskunta asettaa nuoruuteen suuria haasteita. Tämän ajan yhteiskunnassa instituutioiden ja yksilöiden on pystyttävä arvioimaan itseään ja sopeuttamaan omaa toimintaa nopeiden muutosten keskellä. Nuorisokasvatuksen suurimpia haasteita on modernisaatiokehitykseen liittyvä yksilöllistyminen ja sen jatkuva vahvistuminen. Yksilöllä on mahdollisuus pohtia omaa yksilöllisyyttään, haaveilla ja miettiä omaa tulevaisuutta sellaiseksi kuin itse haluaa. Jokainen yksilö on myös erilainen kuin muut ja jokaisen tulisi löytää se, mikä tekee itsestä erityisen. Nuoren kasvuun ja identiteettityöhön tällainen pohdinta kuuluu vahvasti. (Nivala & Saastamoinen 2010, 17.)

Ajan piirteitä on myös omasta elämästä vastuunottamisen säilyttäminen yksilölle ja kokoaikaisten kilpailuasetelmien vahvistuminen. Tällaiset tekijät haastavat nuorisokasvatusta miettimään, miten nuorten kasvua yksilöiksi, mutta samalla yhteisöjen jäseniksi, voidaan tukea. (Nivala & Saastamoinen 2010, 17.) Jälkimoderni yhteiskunta asettaa lisäksi haasteita nuoren identiteetin rakentumiselle. Lyhytkestoisuus suhteissa ja nopea muutostahti vaikuttavat niin, että nuoren on kyettävä arvioimaan omia valintoja, arvoja sekä toimintaa. (Kinnunen 2011, 27)

Nuoren identiteetti vahvistuu silloin, kun nuori saa tuntea osallisuutta sosi-
aalisessa ryhmässä (Kinnunen 2011, 25). Näin ollen opinnäytetyön toimin-
nallinen osuus voi onnistuessaan antaa ryhmään osallistuville nuorille
mahdollisuuden positiiviseen kokemukseen osallisuudesta . Draamatyös-
kentelyn kautta heillä on myös mahdollisuus saada uusia näkökulmia sekä
omaa itseensä että elämää.

3 TAVOITE, TARKOITUS, TOIMEKSIANTAJA, KOHDERYHMÄ, AIKATAULU JA RESURSSIT

Seuraavaksi työssä käsitellään opinnäytteen tavoitetta ja tarkoitusta. Samalla kuvataan myös toimeksiantajaa sekä kohderyhmää. Lopuksi kerrotaan opinnäytetyön aikataulusta ja resursseista.

3.1 Tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda ja pitää draamapainotteinen toiminnallinen kokonaisuus Lahden Helluntaiseurakunnan nuorisotyöhön. Toiminnalliset tuokiot toteutetaan pienessä ryhmässä kolmena eri kertana. Menetelmänä toiminnassa käytetään draamaa.

Tavoitteen konkreettisena tuotoksena syntyy opasvihko Lahden Helluntaiseurakunnan käyttöön. Oppaan avulla on mahdollista jatkossa järjestää sama draamatyöskentely uudestaan. Opas sisältää myös toiminnallisten kertojen pohjana toimivan rungon, jonka avulla on mahdollista vaihdella kertojen teemoja menetelmän pysyessä ennallaan.

Lahden Helluntaiseurakunnan nuorisotyössä ei juurikaan ole ollut käytössä toiminnallisia menetelmiä nuorten opetuksessa. Opinnäytetyön tarkoituksena on nuoren identiteetin tukeminen draamallisten menetelmien kautta. Parhaimmillaan draamakokonaisuus voi mahdollistaa positiivisen kokemuksen ryhmään kuuluvuuden tunteesta ja siten se voi olla vahvistamassa toimintaan osallistujien omaa identiteettiä.

Identiteetin vahvistaminen draamallisten menetelmien kautta voi olla hyvin toimiva kokonaisuus, koska draaman kautta välitetään tarinoita itsestä, toisista ihmisistä sekä ympäröivästä maailmasta. Näiden tarinoiden kautta pyritään luomaan kuvaa itsestä sekä maailmasta. Omien tarinoiden rinnastaminen toisten tarinoihin muuttaa omia tarinoita ja ne kehittyvät uudellaisiksi sisäisiksi ja sosiaalisiksi draamoiksi. (Heikkinen 2005, 23.) Identiteettissä ja identiteettityössä on kyse juuri tästä, omasta sisäisestä näkemyksestä ja valinnoista sekä sosiaalisesta ulottuvuudesta, suhteista toisiin ihmisiin ja yhteisöihin (Saastamoinen 2010, 251).

3.2 Toimeksiantaja ja kohderyhmä

Opinnäytetyö toteutettiin yhdessä Lahden Helluntaiseurakunnan kanssa. Helluntaiseurakunnassa järjestetään säännöllistä nuorisotyötä. Toiminnallisiin ryhmäkertoihin osallistui seurakunnassa käyviä 13 – 20-vuotiaita nuoria. Päädyin kyseiseen ikäryhmään siksi, että seurakunnassa käy paljon jo täysi-ikäisyyden saavuttaneita nuoria eikä identiteetti aiheena ole sidoksissa alle kahdeksantoista vuotiaisiin. Aluksi tarkoitus oli ottaa jo viisitoista vuotta täyttäneitä nuoria, mutta otin ryhmään mukaan kaksi alle viisitoista vuotiasta. Päädyin tähän sen vuoksi, että he ovat jo mukana nuorten toiminnassa ja tämän vuoksi ajattelin ryhmän nimenomaan tukevan heidän osallisuuttaan. Alaikäisiltä osallistujilta kysyin vanhempien suostumuksen toimintaan osallistumiseen.

3.3 Opinnäytetyön aikataulu ja resurssit

Opinnäytetyöprosessi (taulukko 1) lähti liikkeelle jo syksyllä 2014. Olin yhteydessä Lahden Helluntaiseurakunnan nuorisotyöntekijään ja kysyin olisiko mahdollista toteuttaa opinnäytetyö kyseisessä paikassa. Tämä onnistui ja aiheen mietintä alkoi. Itselläni oli jo mielessä ajatuksia aiheeseen liittyen ja aloin tutustua tähän kyseiseen teemaan ja sitä käsittelevään kirjallisuuteen. Pohdimme aihetta myös yhdessä nuorisotyöntekijän kanssa ja aihe tarkentui hiljalleen.

Vuoden 2015 alussa ilmoittauduin opinnäytetyöprosessiin. Keväällä etsin lisää kirjallisuutta ja tutustuin siihen sekä aloitin opinnäytetyösuunnitelman kirjoittamisen. Suunnitteluseminaari oli toukokuun lopussa. Kesän aikana pidin toiminnalliset ryhmäkerrat ja aloitin raportin kirjoittamisen. Helmi-kuussa 2016 on julkaisuseminaarin aika.

Taulukko 1. Opinnäytetyöprosessin kuvaus

Yhteydenotto Lahden Helluntai-seurakuntaan/ Opinnäytetyön aiheen mietintää	Syksy 2014
Opinnäytetyöprosessiin ilmoittautuminen	Tammikuu 2015
Opinnäytetyösuunnitelman tekoa	Kevät 2015
Suunnitteluseminaari	Toukokuu 2015
Opinnäytetyön toteutus	Elokuu 2015
Raportin kirjoittamista	Syksy 2015
Julkaisuseminaari	Helmikuu 2016

Varsinaista budjettia opinnäytetyöllä ei ollut. Opinnäytetyön toiminnalliset toteutukset oli mahdollista pitää Lahden Helluntaiseurakunnan tiloissa. Seurakunnassa tiloja on monia ja niistä löytyi sopiva paikka ryhmäkertojen toteutuksille. Seurakunnassa oli myös erilaista materiaalia käytettävissä esimerkiksi äänentoistoa, valaistusta sekä muuta rekvisiittaa varten, joita myös hyödynnettiin toiminnallisessa osuudessa.

4 TIEDONHAUN KUVAUS

Aikaisempiin tutkimuksiin perehdyin tutustumalla Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyö ja julkaisu sivustoon Theseukseen. Sieltä löytyi ”nuoruus identiteetti draamapedagogiikka” hakuyhdistelmällä kaksi opinnäytetyötä. ”Nuoruus identiteetti draama” yhdistelmällä tuloksia löytyi 77 kappaletta. Lassilan ja Virran (2014) opinnäytetyö oli lähellä tämän opinnäytetyön aihetta. Kyseisessä opinnäytetyössä valmistettiin Suomen Raamattupistolle nuorisotyöhön toiminnallista materiaalia Raamatun kertomusten käsittelemiseen.

Sanayhdistelmällä ”nuori identiteetti draamapedagogiikka” löytyi Theseuksesta 7 opinnäytetyötä. Pirkkalaisen (2007) opinnäytetyössä oli samaa ajatusta kuin omassa työssäni. Työn tarkoituksena oli tuoda Kalevalan opetukseen uusi työskentelytapa prosessidraaman avulla. Hakuyhdistelmällä ”nuori identiteetti draamapedagogiikka Raamattu” löytyi 1 hakutulos, ”nuori identiteetti draamapedagogiikka kristillisyys” ei tuottanut yhtään hakutulosta. Sen sijaan yhdistelmä ”nuori identiteetti draama kristillisyys” löytyi kuusi hakutulosta. Haverisen ja Jaskarin (2013) opinnäytetyössä suunniteltiin ja toteutettiin itsetuntoa vahvistava leiri taidekasvatuksellisia menetelmiä käyttäen Lempäälän seurakunnassa.

Tiedonhaku Theseuksesta selvensi, että muissa opinnäytetöissä on käsitelty nuoruutta ja itsetunnon vahvistamista sekä draamapedagogiikan käyttöä nuorten kanssa tehtävässä työssä. Vastaavaa työtä, jossa yhdistetään prosessidraaman käyttö seurakunnan nuorisotyössä ja nuoren identiteetin tukemisessa, ei kuitenkaan ole tehty.

Melinda yhteistietokannasta, kun hakukriteerinä oli alle 10 vuotta vanhat teokset, haulla ”nuori draama” löytyi 4 hakutulosta. Haku ”nuoruus draama” tuotti kaksi tulosta ja laajennettaessa hakua ”nuoruus draama identiteetti” tuli yksi hakutulos. Käytettäessä sanan katkaisua ”nuor? draam? identiteetti” hakutuloksia tuli 12. Yhtenä tuloksena oli Aaltosen

(2006) väitöskirja "Intercultural bridges in teenagers' theatrical events: performing self and constructing cultural identity through a creative drama process". Toinen lähde oli Puurosen, Soilevuo-Gronnerodin ja Herrasen (2005) "Youth: similarities, differences, inequalities".

Tietoa opinnäytetyöhön haettiin myös internetistä googlesta opinnäytetyön avainsanoja käyttäen. Sitä kautta löytyi useita väitöskirjoja sekä pro gradu -tutkielmia nuoruuteen, identiteettiin sekä ryhmän toimintaan liittyen. Lisäksi tiedonhakua tehtiin Masto-Finnasta. Tietoa haettiin myös yhdessä Korkeakoulukirjasto Fellmannian informaatikon kanssa.

Osa opinnäytetyössä käytetyistä lähteistä on jonkin verran iäkkäitä. Näin kuitenkin hyväksi sekä tarpeelliseksi käyttää niitä, koska esimerkiksi draamakasvatus on aiheena sellainen, josta ei ole kovin paljon lähdemateriaalia saatavana. Vanhemmissa teoksissa tulee esille draaman suunnitteluun ja toteutukseen liittyvää tietoa, jota olen käyttänyt toiminnallisten toteutusten miettimisessä. Myös pedagogiikan sekä sosiaalipedagogiikan määrittelyssä käytän iäkkäämpiä lähteitä, koska niissä kyseiset termit on selkeästi määritelty.

5 TIETOPERUSTA

Tietoperustassa käsitellään nuoruutta, kasvatusta, nuorisokasvatusta sekä nuorisotyötä, identiteettiä ja draamakasvatusta. Lisäksi siinä perehdytään sosiaalipedagogiseen nuorisotyöhön, koska sosionomin ammatissa sillä on erityinen sijansa. Tietoperustassa tutustutaan lyhyesti myös helluntai-seurakunnassa tehtävään nuorisotyöhön.

5.1 Nuoruus ja identiteetti

Nuoruus on käsitteenä moniulotteinen. Nuoruus sijoittuu lapsuuden ja aikuisuuden väliin, nuori ei ole enää lapsi, mutta ei vielä aikuinenkaan. Lapsuudella ja aikuisuudella voidaan nähdä olevan itseisarvo, mutta nuoruutta peilataan suhteessa lapsuuteen ja aikuisuuteen. Nuori kasvaa lapsuudesta kohti aikuisuutta kypsyen biologisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. (Nivala & Saastamoinen 2010, 10.)

Nuoruus voidaan nähdä kalenteri-ikänä eli tiettyihin ikävuosiin liittyvänä aikana. Jaottelu voi olla muun muassa seuraava. Varhaisnuoruuteen kuuluvat ikävuodet 11–14, keskinuoruuteen 15–18 ja myöhäisnuoruuteen vuodet 19–25. (Puuronen 2006, 63.) Nuoruus voidaan määritellä myös biologisen kehitysvaiheen, murrosiän, mukaan. Toisaalta nuoruus voidaan nähdä psykologisena kehitysvaiheena, johon kuuluu tietyt psykososiaaliset ja psykodynaamiset kehitystehtävät. Identiteetti on yksi keskeinen tekijä tässä vaiheessa. Nuoruutta voidaan katsoa myös institutionaalisesta näkökulmasta, jossa korostuu koulutusinstituutiot ja irrottautuminen omista perheinstituutioista. Juridisesti katsottuna nuoruuteen kuuluu alaikäisyys sekä toisaalta täysi-ikäisyyden saavuttaminen ja sen myötä erilaiset juridiset oikeudet ja velvollisuudet. (Nivala & Saastamoinen 2010, 11.)

Nuoruus voidaan vielä määritellä yhteiskunnallisesta näkökulmasta; nuori opettelee asioita, joita yhteiskunnassa vaaditaan. Näitä ovat muun muassa vanhemmuus ja työssäkäynti. Sosiaalisesti katsottuna nuoruuteen kuuluu vahvasti ystävät ja yhdessä oleminen. Toiminnallisesti nuoruuteen kuuluu erilaiset kokeilut ja lyhyet sitoutumiset. Nuoruutta voidaan lisäksi

katsoa kulttuurillisesti, jolloin halutaan erottautua esimerkiksi tietynlaisella pukeutumisella. Viimeiseksi nuoruus voidaan määritellä nuorekkuutena ja huolettomuutena, jolloin ei vielä olla aikuisia. (Nivala & Saastamoinen 2010, 11–12.)

Minuus, identiteetti ja itsetunto ovat termeinä lähellä toisiaan. Minuudella tarkoitetaan ihmisen tietoisuutta itsestään. Identiteetti vastaa enemmän kysymykseen siitä, kuka minä olen ja keitä me olemme. Tähän vaikuttaa sekä oman itsensä että toisten käsitykset ja näkemykset. (Saastamoinen 2006, 170.) Itsetunnolla puolestaan tarkoitetaan yksilön ymmärrystä omasta arvostaan. Kun ihminen kokee itsensä hyväksi ja hyväksytyksi, katsotaan hänellä olevan terve itsetunto. (Toivakka & Maasola 2011, 15.)

Erik Eriksonia voidaan pitää identiteetti-käsityksen luoja. Eriksonin (1968) mukaan yksilön elämä voidaan jakaa erilaisiin vaiheisiin, joihin kuhunkin sisältyy perusristiriita eli kriisi. Näitä elämän vaiheita ovat oraalis-sensorinen vaihe, lihasanaalinen vaihe, liikkumisgenitaalinen vaihe, latenssivaihe, puberteetti ja nuoruusikä, nuori aikuisikä, aikuisikä sekä kypsyy. Nuoruuden vaiheen ristiriita liittyy identiteetin ja roolidiffusion eli roolien hajaannuksen perusristiriitaan. Ristiriita häviää, kun nuoren eheä identiteetti vahvistuu. (Puuronen 2006, 66–67.)

Kun nuori kokee onnistumisen tunteita toisten ihmisten kanssa, muodostuu hänelle pysyvyyden tunne. Jos onnistumisen tunteita ei pääse syntymään, eikä nuori saa kokea osallisuutta ryhmissä kehittyy nuorelle sen sijaan alemmuuden tunteita. Nuori löytää oman tavan elää elämää sekä omat arvot. Toisten hyväksyessä ne, nuori kokee tuleensa hyväksytyksi sellaisena kuin hän itse on. Tällaisten kokemusten kautta nuoren identiteetti pääsee vahvistumaan. (Kinnunen 2011, 25.)

Puurosen (2006, 67) mukaan Eriksonin kriisiteoriaa on kritisoitu muun muassa siitä, että läheskään kaikki nuoret eivät koe nuoruudessa suuria kriisejä koskien itseä tai vanhempia. Tutkimuksissa identiteetin kehityksen on nähtykin olevan enemminkin jatkuvaa. Nykyään identiteetin katsotaankin

olevan muuttuva ja se selventyy tietoisien pohdinnan kautta (Saastamoinen 2006, 170). Kulmalan (2006, 58) mukaan identiteetti rakentuu vahvasti sosiaalisten suhteiden kautta ja näin ollen muovaantuu läpi koko elämän. Modernissa yhteiskunnassa ihmisen tulee olla tietoinen ja reflektiivinen suhteessa omaan itseensä. Identiteettityössä on kyse siitä, että ihminen arvioi omia valintojaan ja tekemisiään ja sitä, millaisia seurauksia valinnoista on. (Saastamoinen 2010, 232.)

Sosiologia jakaa identiteetin persoonalliseen ja sosiaaliseen identiteettiin. Persoonallisella identiteetillä tarkoitetaan sitä, että ihmisen eri elämän aikakausina ja eri tilanteissa yksilö kokee jatkuvuuden ja johdonmukaisuuden tunnetta. (Saastamoinen 2006, 172.) Kulmala (2006, 61) puolestaan avaa henkilökohtaisen identiteetin määritelmää siten, että se on identiteetti, jonka yksilö tuo sekä tahtoo tuoda esille tietyssä tilanteessa. Henkilökohtainen identiteetti muodostuu sen myötä, kun yksilö kertoo itsestään toisille ihmisille. Muilla ihmisillä on siis tärkeä osa identiteetin rakentumisessa. Tätä Jokiranta ja Luomanen (2013, 68) vahvistavat määritellessään sosiaalista identiteettiä. Sosiaalisessa identiteetissä on kyse siitä, miten ihminen käsittää itsensä jonkin ryhmän jäsenenä. Käsitykseen siitä, miten yksilö näkee itsensä, vaikuttaa paljon se, kuinka yksilö näkee toiset ihmiset kyseisessä tilanteessa. Yksilön havainnot, asenteet ja tunteet sekä toiminta muovaantuu käsitysten perusteella.

Moyan (2006) jaottelu subjektiiviseen ja ulkoa määriteltyyn identiteettiin on myös yksi käytetty määritelmä. Subjektiivinen identiteetti on jokaisen henkilökohtainen näkemys itsestä sekä kokemus itsensä jatkuvuudesta tilassa, ajassa ja ruumiillisuudessa. Siihen sisältyy myös käsitys omasta itsestä ja eroavaisuudesta suhteessa toisiin ihmisiin, sekä se millaisten sosiaalisten luokkien jäseneksi kukin itsensä mieltää. Ulkoa määritelty identiteetti puolestaan muodostuu yksilön tai ryhmän ulkopuolelta. Yksilö tai ryhmä luokitellaan johonkin sosiaaliseen kategoriaan esimerkiksi mieheksi/naiseksi tai aikuiseksi/lapseksi. Ulkoa määriteltyyn identiteettiin sisältyy vahvasti ulkoapäin tuleva arvostus ja kohtelu. (Saastamoinen 2010, 236.)

Nuoruuteen kuuluvat kypsyminen biologis-fysiologisesti sekä psyykkinen nuoruus. Psykkisellä nuoruudella tarkoitetaan puberteettiin liittyvää sisäistä myllerrystä, kehitystehtävien suorittamista, joissa keskeisin on identiteetikriisin läpäiseminen. Kehitystehtävien kautta nuori sisäistää tietoja, taitoja ja asenteita, jotka auttavat ympäristöön sopeutumisessa ja sosiaalisesti hyväksytyksi tulemisessa. Moderni aikakausi määritteli identiteetin muodostumisen tärkeäksi nuoruuden kehitystehtäväksi. Minuutta rakennetaan kasvatuksen lisäksi nuoriso- ja alakulttuureissa sekä kuluttamisen kautta eli ostamalla itselle identiteetti. Myöhäismodernin aikakauden myötä identiteetin kehitys on nähty nuoruuden kehitystehtäviin kuulumista moninaisemmaksi käsitteeksi. (Nieminen 2014, 44.) Identiteetti ei rakennu ainoastaan biologisesti vaan historiallisesti, muokkaantuen erilaisissa kulttuurisissa tavoissa (Hall 1999, 23).

5.2 Kasvatus ja pedagogiikka

Ikonen (2000, 118) ja Puolimatka (2010, 24) kuvaavat kasvatusta vaikeasti selitettäväksi käsitteeksi, jolle on vaikea antaa yleispätevää määritystä. Kasvatusta on pyritty määrittelemään eri tavoin eri ihmisten tahoilta. Tämän vuoksi voidaankin puhua ennemmin erilaisista kasvatuskäsityksistä kasvatuksen sijaan.

Ikonen (2000, 126) pyrkii kuitenkin löytämään jonkinlaisen määritelmän kasvatukselle. Hänen mukaansa kasvatus voidaan nähdä sellaisena toimintana ja järjestelynä, joiden kautta pyritään vaikuttamaan kasvatettavan asenteisiin ja käsityksiin sekä toimintaan ja muovaamaan niitä sellaiseen suuntaan, joka on nähty jollain tavalla hyödylliseksi ja hyväksi (Ikonen 2000, 126). Puolimatkan (2010, 27–28) mukaan on syytä miettiä sitä, mitä tarkoitetaan arvokkaalla elämällä, jotta kasvatuksen päämäärä voidaan nimetä. Kasvatuksen tarkoitus on tällöin ohjata yksilö sellaisiin arvokkaisiin toimintoihin, joiden kautta yksilö voi kehittää omia taipumuksia siten, että hänen on mahdollisuus monipuoliseen ja mielekkääseen elämään.

Hämäläinen (1999, 12–16) määrittelee pedagogiikan tarkoittavan kahta asiaa. Ensinnäkin sillä tarkoitetaan oppia ihmisen kasvatuksesta. Toiseksi

pedagogiikalla tarkoitetaan kasvatuksen taitoa. Kasvatus pyrkii aina vaikuttamaan yksilön kehitykseen. Pedagogiikkaan liittyy vahvasti tulevaisuus ja tulevaisuuden aktiivinen rakentaminen. Pedagogiikka rakentuu erilaisista teoreettisista näkemyksistä ihmisestä, yhteiskunnasta, tieteestä ja kasvatuksesta (Hämäläinen 2010, 170).

5.3 Nuorisokasvatus ja nuorisokasvatuksen merkityskentät

Nuorisokasvatus ei ole oma tieteenalansa. Sitä on tutkittu jostain tietystä näkökulmasta kuten nuorisokulttuuriin, arvokasvatuksen, sosiaalipedagogiikan tai esimerkiksi nuorisotutkimuksen näkökulmasta. Nuorisokasvatuksella ei ole kuitenkaan ollut samanlaista vakiintunutta toiminta- tai teoria-aluetta niin kuin varhais- tai aikuiskasvatuksella. Nuorisokasvatusta on tutkittu koulukasvatuksen perspektiivistä, josta on myös olemassa yhtenäistä teoreettista näkemystä. Kuitenkin nuorisokasvatuksen kenttä on paljon tätä laajempi. Siihen sisältyy kotikasvatus, eri nuorisotyön ja kansalaistoininnan muodot sekä muut yhteiskunnan kasvattavat tekijät. (Nivala & Saastamoinen 2010, 8.)

Niemisen (2010, 31) näkemyksen mukaan nuorisokasvatus voidaan jaotella neljään eri merkityskenttään, joiden avulla pyritään määrittelemään sitä, mitä nuorisokasvatuksella tarkoitetaan. Nuorisokasvatuksella voidaan ensinnäkin tarkoittaa käytäntöä, jolloin siihen luetaan kaikki se käytännön kasvatustoiminta, jota yhteiskunnassa nuorille tarjotaan, ja jossa kasvua ja oppimista pyritään ohjaamaan ja tukemaan. Toinen merkityskenttä on ammatillinen oppiaine. Nuorisokasvatusta opetetaan ammatillisessa koulutuksessa oppiaineena. Oppiaineesta puhuttaessa nuorisokasvatus nähdään tietokokonaisuutena, jossa opiskelijat saavat jäsennetyn soveltavan tiedon aiheesta. (Nieminen 2010, 31–35.)

Kolmanneksi nuorisokasvatus voidaan nähdä yhtenä osa-alueena kasvatustieteessä. Tutkimuksellinen mielenkiinto kohdistuu tällöin nuorisokasvatuksen käytäntöön sekä nuorten itselle merkityksellisissä ympäristöissä tapahtuviin, tavoitteellisen kasvatustoiminnan ulkopuolella oleviin nuorten

kasvu- ja oppimisprosesseihin. Neljäntenä nuorisokasvatusta voidaan pohdita omana tieteenalanaan, jota se ei tällä hetkellä ole. Mikäli nuorisokasvatus olisi oma tieteenala, sillä tulisi olla oma tutkimuskohde/-menetelmä, oma käsitteensä sekä teoriansa. Lisäksi sillä olisi yliopistoissa itsenäiset yksiköt. (Nieminen 2010, 35–39.)

5.4 Nuorisotyö, sosiaalipedagoginen nuorisotyö sekä nuorisotyö helluntaiseurakunnissa

Nuorisotyö. Nuorisotyötä on tehty Suomessa pitkään. Nuorisotyö kehittyi vähitellen 1800-luvun puolivälin jälkeen alkaneen kansalaisyhteiskunnan myötä (Niemi 2010, 66). Kuitenkin nuorisotyön teorian pitkäjänteinen miettiminen on jäänyt tieteessä varjoon. Nuorisotyöllä nähdään olevan samoja päämääriä kuin nuorisokasvatuksella, ihmisen kasvun tukeminen ja ohjaaminen. Nuorisokasvatus voidaan nähdä nuorisotyön kehyksenä. (Nieminen 2010, 54.)

Nuorisotyön teoria voidaan jaotella kolmeen teoriatyyppiin. Ensimmäinen teoriatyyppi on kognitiivinen teoria, jonka tarkoituksena on kuvata, selittää ja tulkita nuorisotyötä. Toinen teoriatyyppi on nuorisotyötä ohjaava teoria ja kolmas on nuorisotyön käyttöteoria. Nuorisotyön teoriaan voidaan nähdä sisältyvän lisäksi kuusi erilaista elementtiä. Nämä kaikki elementit eivät kuitenkaan välttämättä esiinny jokaisessa kolmessa teoriatyypissä. (Nieminen 2010, 52, 54.)

Ensimmäinen nuorisotyön teorian elementti on yhteiskuntakäsitys ja -ihanne. Tämä pitää sisällään ajatuksen siitä, millainen on yhteiskunnan luonne, rakenne ja kehitys. Toinen elementti on ihmiskäsitys, -ihanne. Tämä voi olla tiedostamaton tai tiedostettu. Nuorisotyön teoriaan sisältyy myös ekologiakäsitys, ekologinen ihanne. Tähän sisältyy käsitys ihmisen suhteesta ympäristöön. Neljänneksi nuorisotyöhön liittyy tehtäväkäsitys, eli mikä on nuorisotyön tehtävä. Menetelmäkäsityksessä pohditaan sitä, millaisilla menetelmillä on mahdollista toteuttaa nuorisotyön tehtävä ja saavuttaa tavoitteet. Viimeisenä nuorisotyön teorian elementtinä on arvope rusta, jolloin mietitään mikä on sitä hyvää ja oikeaa, jota nuorisotyö pyrkii

saavuttamaan. Nuorisotyön arvoperusta on relatiivinen eli suhteellinen, jolloin jokainen nuorisotyötä järjestävä taho määrittelee työlle oman arvopohjansa. (Nieminen 2010, 54–57.)

Sosiaalipedagoginen nuorisotyö. Sosiaalipedagogiikassa nähdään kasvatuksen tapahtuvan sosiaalisten suhteiden kautta. Siinä korostetaan yksilön ja yhteisön suhdetta. Pedagogiikka tarkoittaa oppia ihmisen kasvatuksesta. Sanalla sosiaalinen on useampia merkityksiä. Sosiaalisuutta voidaan tarkastella suhteessa yhteiskuntaan, se voidaan liittää yhteiseen vuorovaikutukseen tai se voi liittyä myös avun tarpeessa olevien ihmisten auttamiseen. (Hämäläinen 2010, 177.)

Näin ollen myös sosiaalipedagogiikalla on useampia merkityksiä. Se voi olla oppia ihmisen kasvatuksesta, jossa korostuu kasvatuksen yhteiskunnallinen ulottuvuus, ihmissuhteiden ja vuorovaikutustaitojen harjaantuminen tai kolmanneksi ihmisten avun tarpeen ehkäiseminen, lievittäminen sekä avun tarpeeseen vastaaminen kasvatuksen avulla. (Hämäläinen 2010, 177.) Leinon (2013, 130) mukaan sosiaalipedagogiikassa mietitään, miten luodaan mahdollisuuksia sille, että tilanteista saadaan ihmisille miellyttävämpiä. Sosiaalipedagogiikka antaa ikään kuin sysäyksen ihmisen kehittymiselle.

Sosiaalipedagogiikassa ajatellaan, että yksilö kasvaa kohti yhteiskunnallista subjektiutta, osallisuutta, osallistumista ja elämänhallintaa. Nuorisotyö toimii yhteiskunnassa kasvatustyönä, jonka kautta yksilö kasvaa näitä kohti. Sosiaalipedagogisen nuorisotyön toiminnassa huomio kiinnittyy dialogisuuteen, kommunikatiivisuuteen, minä-sinä-vuorovaikutukseen, yhteisöllisyyteen sekä ylisukupolvisen ajattelutapaan. Lisäksi siinä korostetaan pedagogista toiminnallisuutta, elämyksellisyyttä, itseapuun auttamista ja käsitystä tietoisuuden ja toiminnan suhteesta toisiinsa. Sosiaalipedagogiseen nuorisotyöhön kuuluu myös yksilön ja yhteiskunnan välisiin ongelmiin tarttuminen, kuten koulutuksesta tai työstä syrjäytymiseen, rikollisuuteen, vaikeuksiin ihmissuhteissa, passiivisuuteen omassa elämässä tai esimerkiksi kykenemättömyyteen ottaa vastuu omasta elämästä tai tulevaisuuden suunnittelusta. (Hämäläinen 2010, 187–188.)

Helluntaiseurakunta osana nuorisotyötä. Yhteiskuntaelämä voidaan jakaa eri sektoreihin. Ensimmäiseen sektoriin kuuluu markkinat ja yrityselämä, toiseen valtio ja julkinen sektori. Kolmas sektori pitää sisällään kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoisen kansalaistoiminnan, neljänteen sektoriin katsotaan kuuluvan perheet, kotitaloudet ja muut intiimit suhteet.

Kolmannen sektorin piirteitä ovat voittoa tavoittelemattomuus sekä vapaaehtoisuus. Ne ovat usein järjestäytyneet jonkin aatteellisen arvo- tai muun intressiperustan mukaisesti. Seurakunnat, urheiluseurat, avustusjärjestöt sekä ammattijärjestöt ovat esimerkkejä kolmannen sektorin toimijoista. (Konttinen 2015.) Vaikka kolmatta sektoria leimaa vapaaehtoisuus ja voittoa tavoittelemattomuus, on palkkatyön osuus vahvistunut projektitoiminnan ja palvelutuotannon kasvun myötä. Tämän myötä myös kolmannella sektorilla on alettu korostaa ammatillista osaamista ja ammattimaista otetta. (Ruuskanen, Selander & Anttila 2013, 10–11.)

Helluntaiseurakunnat kuuluvat kolmannen sektorin piiriin. Helluntaiseurakuntien toiminnoille yleistä on maallikkovetoisuus eli vapaaehtoinen toiminta. Yleistä helluntaiherätyksessä on, että seurakunnan jäsenet osallistuvat sen toimintaan omilla taidoilla ja kyvyillä. (Helluntaiherätys 2015a.) Lahdessa helluntaiseurakunta toimii yhteistyössä Lahden kaupungin kanssa. Lahden kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa (2011–2012, 24) Lahden Helluntaiseurakunta on mainittu yhtenä kaupungin yhteistyökumppanina. Sen kerrotaan järjestävän lapsille ja nuorille kerho- ja leiritoimintaa.

Seurakuntien yksi keskeinen toimintamuoto on nuorisotyö. Nuorisotyö on muodoltaan käytännön työtä. Keskeinen nuorisotyön muoto on nuorten illat, joissa nuoret kokoontuvat yhteen omaan jumalanpalvelukseensa. (Helluntaiherätys 2015b). Ne koostuvat musiikista, Raamatun sekä yhteiskunnan kannalta merkityksellisistä/ajankohtaisista aiheista ja yhteisestä rukouksesta. Iltoihin sisältyy usein myös yhteinen kahvihetki, jossa on mahdollisuus sosiaalisille kohtaamisille.

Nuorten iltojen lisäksi seurakunnat järjestävät erilaisia kerhoja lapsille ja myös leirejä sekä lapsille että nuorille. Monissa seurakunnissa nuorten iltojen lisäksi nuoret kokoontuvat viikolla niin sanotuissa soluissa. Soluilla tarkoitetaan pienryhmätoimintaa. Pienryhmät ovat vakiintuneita ryhmiä, joka kokoontuvat kodeissa. Soluissa on mahdollista luoda pysyvämpiä ihmissuhteita, jakaa omia henkilökohtaisen elämän asioita ja rukoilla yhdessä. (Helluntaiherätys 2015b.)

5.5 Draamakasvatus

Draamakasvatuksella tarkoitetaan luovaa ryhmäprosessia, joka kestää jonkin tietyn aikaa ja jonka tarkoituksena on tuottaa oivalluksia ja kokemuksia. Prosessi voi olla luonteeltaan osallistavaa, esittävää tai soveltavaa draamaa. (Hämäläinen 2005, 24.) Draamasta voidaan käyttää myös nimitystä toiminnallinen teatterilähtöinen oppiminen (Karkkulainen 2011, 10). Draamaa tehtäessä käsitellään ilmiöiden erilaisia tietoja, käsityksiä ja merkityksiä. Draamassa tavoitteena on siis yhdessä tehden tutkia asioita ja antaa niille merkityksiä. Draamakasvatuksen välityksellä tutkitaan maailmaa ja pyritään näkemään itsemme osana tätä maailmaa. (Heikkinen 2001, 8, 11.)

Draamassa osallistujat yhdessä ja ohjaajan avustuksella luovat fiktiivisiä tilanteita. Siinä ollaan erilaisissa paikoissa, eri ajassa ja keksityissä rooleissa. Osallistujat saavat mahdollisuuden ajatella sekä käsitellä erilaisia asioita ja tunteita. Vuorovaikutusta tapahtuu sanallisesti ja sanattomasti. Yhteisen kommunikoinnin kautta voidaan oppia, reflektoida tilanteita ja tutkia ihmisten yhteiselämään liittyviä tilanteita. (Lövgren 2010, 19.) Draama on toimintaa, joka kytkeytyy ihmisen aisteihin, älyyn ja mielikuvitukseen. Siinä käytetään lisäksi erilaisia ilmaisukeinoja. Silloin kun draamaa käytetään kasvatukseen, keskiössä on ihmisen persoonallisuuden sekä itsenäisen ajattelukyvyyn ja työskentelyn kehittäminen (Pollari & Koppinen 2011, 147).

Draaman vahvuuksia on, että asioita, joihin todellisuudessa kuuluu tietynlainen jännitteellisyys, pelko tai uhka, on mahdollista tutkia ja käsitellä turvallisesti. Draamaan sisältyvien roolien kautta voidaan samaistua sellaisiin tilanteisiin tai hahmoihin, joita yksilö ei todellisuudessa välttämättä halua kokea. Näin ollen draamassa saadaan asioihin näkökulmia, joita tiedon selittämisen kautta ei pystytä antamaan. (Bowell & Heap 2005, 7.) Draaman kautta pyritään tukemaan erilaisten tunteiden hyväksymistä ja oikeanlaisen kanavan löytymistä tunteiden ilmaisuun. Oman itsensä lisäksi draamatyöskentely auttaa havainnoimaan ja tunnistamaan toisten tunteita puheen, ilmeiden, eleiden ja äänensävyjen kautta. (Pollari & Koppinen 2011, 148.)

Teatterin yhtä tyylilajia eli genreä, jossa korostuu kasvatuksellisuus sekä teatterin tekeminen ryhmän omaksi iloksi sekä hyödyksi, kutsutaan pedagogiseksi draamaksi tai prosessidraamaksi (Bowell & Heap 2005, 9). Prosessidraamassa keskeistä on tekeminen, muokkaaminen ja draamatapah-tuman ymmärtäminen (O'Neill 1995, 1). Prosessidraamassa opettaja ja työskentelyyn osallistujat yhdessä toteuttavat kokonaisuuden ryhmälle itselleen. Prosessidraamassa roolihahmo itsessään ei ole merkityksellinen vaan hahmon suhtautumistapa. Prosessin kuluessa juoni ja tarinaan sisältyvät jännitteet muovaantuvat. Vaikka tarinaa muokataan yhdessä toiminnan aikana, kuuluu draama suunnitella hyvin etukäteen. (Bowell & Heap 2005, 9, 16.)

Itkonen, Johansson, Nurmi ja Salminen (2014, 10–11) ovat kehittäneet toiminnallisen menetelmän, jossa käytetään draaman elementtejä ja jolla voidaan käsitellä Raamatun tarinoita. Menetelmää kutsutaan Draamatuksi. Draamatun avulla ala- ja yläkouluikäiset voivat löytää Raamatun kertomuksista merkityksiä omaa elämää koskien. Niiden kautta voi saada apua omien kokemusten sekä tunteiden käsittelyyn.

Draamallisen lähestymisen kautta raamatunkertomukset voivat alkaa elämään, koska sitä kautta on mahdollista päästä tekstin ytimeen. Samalla voidaan ymmärtää miksi kertomus on kirjoitettu Raamattuun ja miten se

voidaan ymmärtää tänä päivänä erilaisissa elämäntilanteissa. Kirjassa tuodaan esille erilaisia teatterissa käytettäviä tekniikoita ja se myös esittelee kaksi eri vaihetta, joista draamattu-menetelmä koostuu. (Itkonen, Johansson, Nurmi ja Salminen 2014, 10–11.) Tässä opinnäytetyössä käytän suunnittelussa kuitenkin Bowellin ja Heapin (2005) suunnittelemaa runkoa, koska se on monipuolisempi ja tuo selkeämmin esille prosessidraamaan sisältyvät eri vaiheet.

6 TOTEUTUS

Toteutuksessa kuvataan toiminnallisten kertojen suunnittelua, varsinaisia toimintakertoja sekä seurakunnan käyttöön tekemääni opasvihkoa.

6.1 Toiminnallisten kertojen suunnittelu

Draaman suunnittelussa on mahdollista käyttää neljää eri tapaa. Näistä ensimmäisessä sisällön suunnittelu annetaan ryhmän tehtäväksi. Toisessa opettaja ehdottaa aihetta ja osallistujat kehittävät aihetta valitsemalla käsittelytavat. Kolmannessa sisältöä mietitään yhdessä ryhmän kanssa. Viimeisessä tavassa opettaja itse valitsee sisällön sekä työskentelymuodon. (Owens & Barber 1998, 19–23.)

Pohtiessani näitä eri vaihtoehtoja valitsin viimeisen vaihtoehdon. Valintaan vaikutti se, että itselläni oli opinnäytetyön myötä aihe jo valmiina ja ryhmäkertojen aiheet nousevat sen pohjalta. Toiseksi valitsin tavan sen vuoksi, että minulla ei vielä suunnitelman tekovaiheessa ollut tietoa ryhmään osallistuvista nuorista ja he olivat itselleni pääosin vieraita. Valintaan vaikutti myös se, että itse olen kokematon draamatyöskentelyssä ja Owensin ja Barberin (1998, 23) mukaan kokemattoman opettajan on helpompi ohjata prosessia silloin, kun se on hyvin ennalta suunniteltu.

Jokainen toimintakerta rakentui pääosin samalla rungolla. Draamakertojen suunnittelussa hyödynsin Bowellin ja Heapin (2005, 16–22) prosessidraaman suunnitteluun kuuluvia keskeisiä periaatteita. Näitä ovat teema, konteksti, rooli, kehys, merkit sekä strategiat. Teemalla tarkoitetaan aihetta, jota draamaprosessissa halutaan käsitellä. Siihen sisältyy myös oppimistavoitteet. Kontekstilla puolestaan tarkoitetaan toiminnan paikkaa, aikaa ja tilannetta. Prosessidraamassa rooleja, eli henkilöhahmoja, on sekä osallistujille että opettajalle. Roolit tehdään konteksti huomioon ottaen, jotta ne istuvat käsiteltävään teemaan. Kehyksellä tarkoitetaan sitä, mistä näkökulmasta henkilöhahmot osallistuvat työskentelyyn. Kehyksen kautta luodaan myös jännitettä prosessiin. Merkkien avulla osallistujien huomio kiinnitetään valittuihin tavoitteisiin. Merkit voivat olla rooleihin liittyviä esineitä tai

esimerkiksi kuvia ja ääniä. Prosessidraamassa strategia sisältää erilaiset työskentelytavat ja niiden yhdistelmät. Työskentelytapoja valitessa tulee lisäksi miettiä, minkä takia juuri kyseinen tapa toimia, on tarpeellinen. Toimivien strategioiden avulla osallistujille tarjotaan välineitä, joilla voi tutkia ja esittää draamaa sekä pohtia ja reflektoida asioita niiden kautta.

Toimintakerrat pidettiin puolentoista viikon sisällä, muutaman päivän välein. Ajattelin, että toimintakerrat olisi hyvä pitää lähellä toisiaan, jotta toiminnasta tulisi ehjä kokonaisuus. Niemistön (2004, 53) mukaan ryhmän toimintaan tulee jatkuvuutta ryhmätapaamisten ollessa lyhyillä väliajoilla eli useammin kuin kerran viikossa. Tällöin myös viime kertainen aihe on helpompi muistaa ja siihen on helpompi palata.

Ryhmäkerrat alkoivat joka kerta lämmittelyleikillä ja aiheeseen virittäytymisellä. Lämmittelyn kautta valmistaudutaan toimintakerran aiheeseen. Samalla lämmittely auttaa myös ryhmän jäsenten yhteiseen työskentelyyn. (Toivakka & Maasola 2011, 45.) Lisäksi ensimmäisellä kerralla aloituksessa kiinnitin erityistä huomiota ryhmäytymiseen, koska ryhmä oli ensimmäistä kertaa koolla. Aloituskerralla teimme myös sopimuksen draamatyöskentelystä. Jokaisella kerralla lämmittelyleikin ja aiheeseen virittäytymisen jälkeen oli vuorossa varsinainen draamatoiminta. Kerrat loppuivat yhteiseen purkuun, jossa kävimme läpi tuntemuksia ja mieleen nousseita ajatuksia. Viimeisellä kerralla toteutin lisäksi arviointikyselyn toiminnasta. Jokainen toimintakerta kesti noin puolitoista tuntia.

Ensimmäisen ryhmäkerran aihe liittyi itsetunnon vahvistamiseen. Nuoruuteen liittyy vahvasti kysymys siitä, kuka minä olen. Aiheen kautta halusin olla vahvistamassa nuorten käsitystä omasta itsestä, omasta ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta sekä omista taidoista ja kyvyistä. Kristillisen näkemyksen mukaan jokainen ihminen on luotu ainutlaatuiseksi yksilöksi, joka omalla erityisellä tavalla kuvastaa Jumalaa (Puolimatka 2010, 144.) Elementtejä draamallisiin menetelmiin nostin Raamatusta luomiskertomuksesta.

Toisen kerran aiheena oli ystävyys. Korkiamäen (2013, 115) väitöskirjan mukaan ystävillä ja vertaissuhteilla on merkitystä nuoren elämässä. Tytöille tärkeää on vastavuoroinen toinen toisensa ymmärtäminen. Tyttöjen ystävyys kuuluu keskeisesti myös tunteiden jakaminen. Tytöt kokevat ystävyys emotionaalisesti voimakkaammin, mutta myös pojille ystävät ovat tärkeitä. Eroa tyttöjen ja poikien ystävyys on lisäksi siinä, että tytöille saattaa riittää yksi läheinen ystävä, ja pojat voivat tarvita useamman ystävän, jotta kokevat kuuluvansa joukkoon. Vaikka pojat eivät kaipaakaan samanlaista läheistä ystävyys kuin tytöt, tarvitsevat he sosiaalisten suhteiden kautta saatavaa tukea. Tutkimuksessa todettiin niiden poikien, jotka jäivät vaille vertaissuhteita, kokevan osattomuutta ja yksinäisyyttä, jopa merkittävää huono-osaisuutta ja riskiä syrjäytymiseen.

Ryhmän viimeisellä kokoontumiskerralla käsiteltiin tulevaisuutta ja omia haaveita sekä mielenkiinnon kohteita. Kinnusen (2011, 43–44) mukaan tulevaisuus liittyy vahvasti nuoruuteen. Nuoren elämän muodostumiselle on merkityksellistä se, että nuorella on käsitys omasta tulevaisuudesta ja toiveikas näkemys tulevasta. Mikäli nuorella on negatiivinen kuva omasta tulevaisuudesta, on sillä todettu olevan yhteys riskikäyttäytymiseen elämässä, kuten esimerkiksi rikollisuuteen tai heikkoon opiskelumenestykseen. Myönteiset tunteet ja tavoitteiden asettaminen, sekä halu saavuttaa ne, ovat vaikutusta toivosta. Luottamusta ja toivoa tulevaisuutta kohtaan vahvistaa onnistumisen kokemukset.

Määtän (2007, 12–13) Väitöskirjatutkimuksessa tutkittiin nuorten ajattelu- ja toimintastrategioita. Kun ihmisen eteen tulee haastava tilanne, lähtee liikkeelle ajatusten ja tekojen prosessi. Tällaisia prosesseja kutsutaan ajattelu- ja toimintastrategioiksi. Minäkuva liittyy keskeisesti ajattelu- ja toimintastrategioihin. Minäkuva luo pohjan sille, miten edessä olevaan haasteeseen suhtaudutaan. Lisäksi ajattelu- ja toimintastrategiat vaikuttavat myös itsetuntoon joko vahvistavasti tai heikentävästi, ihmisen miettiessä, mistä tehtävässä onnistuminen tai epäonnistuminen johtui.

Tutkimuksen mukaan ajattelu- ja toimintastrategioita oli adaptiivisia eli onnistumiseen johtavia strategioita sekä ei-adaptiivisia eli epäonnistumiseen

johtavia strategioita. Strategiat olivat myös kumuloituvia, jolloin adaptiiviset strategiat johtivat uusiin onnistumisiin ja ei-adaptiiviset kasvattivat heikkoa itsetuntoa ja masennusta ja sitä kautta vaikuttivat kyseisen strategian vahvistumista. (Määttä 2007, 14–16.)

Siitä huolimatta, että ajattelu- ja toimintastrategiat ovat kumulatiivisia, on niiden muuttamiseen mahdollista vaikuttaa. Silloin, kun nuori voi kokea positiivisia asioita, esimerkiksi kokee oman olonsa koulussa mukavaksi, johtaa se paremman strategian valintaan. Samoin jos nuorta voidaan positiivisesti tukea kertomalla nuorelle hänen onnistumisestaan tai epäonnistumisestaan, voidaan vaikuttaa parempien ajattelu- ja toimintastrategioiden käyttämiseen. Tätä kautta voidaan mahdollisesti vaikuttaa myös nuoren tulevaisuuteen, esimerkiksi työelämään siirtymiseen. (Määttä 2007, 15–16)

6.2 Ryhmä

Toiminta suunniteltiin pienryhmässä tapahtuvaksi. Pienryhmässä toiminta on aktiivista, osallistuminen tasaista ja ryhmästä muotoutuu persoonallinen. Ryhmän ollessa pieni, ryhmä voi päästä saman mielisyyteen ja yhdenmukaisuuteen sekä sillä on kehitysmahdollisuudet itsenäisyyteen. (Niemistö 2004, 59.)

Ryhmän kasaan saannissa oli jonkin verran haasteita, vaikka toimintaa mainostettiin muutamassa nuorten illassa ja toimeksiantaja kyseli osallistujia myös kasvotusten. Lopulta toiminnalliseen toteutukseen osallistui viisi nuorta, jotka ovat mukana Lahden Helluntaiseurakunnan toiminnassa. Kaikki osallistujat olivat tyttöjä. Aluksi ilmoittautuneita oli kuusi, mutta yksi poika perui osallistumisen viime hetkellä. Osallistujista yksi oli 13-vuotias, yksi 14-vuotias, yksi viistoista ja kaksi oli 19 vuotta. Nuoret olivat ennestään osittain tuttuja toisilleen. Itselleni osallistujat olivat pääosin vieraita, kahden kanssa olin joskus jutellut muutaman sanan.

6.3 Ensimmäinen kerta: kuka minä olen?

Ensimmäisellä kerralla aiheena oli itsetunto. Ryhmäläisten saapuessa paikalle toivotin kaikki tervetulleeksi toimintaan. Kerroin vielä tulevasta toiminnasta ja toimintakerroista, jotta jokainen saa vielä selkeästi tietää, mitä toimintakerrat pitävät sisällään. Teimme yhdessä draamasopimuksen, jossa kerroin, ettei kenenkään ole pakko osallistua mihinkään, jos jonkin kokee sellaiseksi, ettei halua olla mukana. Samalla sovimme myös siitä, että ryhmän kesken vallitsee luottamuksellisuus eli ryhmässä esille nousseista asioista ei puhuta ryhmän ulkopuolella. Keräsin myös alaikäisiltä osallistujilta vanhempien allekirjoittamat lupalaput.

Aloitimme ryhmän siten, että jokainen kertoi nimensä ja lyhyesti itsestään. Tämän jälkeen leikimme kaksi lämmittelyleikkiä. Toinen oli wish-bäng-boing -reaktioleikki, jossa piirissä kuljetettiin näkymätöntä esinettä toiselta toiselle. Toiseksi leikiksi olin valinnut lahja toiselle -leikin, jonka tarkoituksena oli miettiä, minkä lahjan haluaisi antaa vieressä istuvalle ryhmäläiselle. Lahjan valinta piti lyhyesti perustella, vaikka kaikki eivät täysin tunteetakaan toisiaan.

Lämmittelyleikkien jälkeen siirryimme varsinaiseen toimintaan. Olin rakentanut yhteen kohtaan tilaa tunnelmallisemman kohdan led-valokannun ja musiikin avulla. Jokainen ryhmäläinen sai asettua rennosti mieleiseen asentoon ja sulkea silmät. Sammutin valot ja laitoin valitsemani luontomusiikin (vesisadetta ja linnun laulua) soimaan. Luin Raamatusta kertomuksen maailman luomisesta. Tämän jälkeen jokainen sai etsiä pöydille levittämistäni Näkymiä Verannalta -korteista muutaman sellaisen kortin, jotka olivat jollain tavalla itselle merkityksellisiä ja sellaisia, joista asioista elämässä itse nauttii. Sen jälkeen, kun jokainen oli löytänyt kortit itselle, kävimme ne läpi pareittain. Lopulta pari esitteli koko ryhmälle oman parin valitsemat kortit.

Seuraavaksi luin Raamatun luomiskertomuksesta lyhyen pätkän ihmisen luomisesta. Jaoin ryhmäläiset kahteen ryhmään pituusjärjestystä hyväksi-

käyttäen. Toiselle ryhmälle annoin tehtäväksi valmistella näytelmän ihmisen syntiinlankeemuksesta ja toiselle ryhmälle Jeesuksen ristiinnaulitsemisesta ja ylösnousemuksesta. Annoin näytelmien valmistelemiseen aikaa noin 10 minuuttia.

Tämän jälkeen astuin itse uutistoimittajan rooliin. Roolista käsin ohjasin ensimmäisen ryhmän (syntiinlankeemus-kertomuksesta näytelmän valmistelleet) esittämään näytelmän. Näytelmän jälkeen roolissa ohjasin toisen ryhmän jäseniä eli yleisöä esittämään mieleen nousseita kysymyksiä näyttelijöiden hahmoille. Roolihahmot vastasivat kysymyksiin. Tämän jälkeen uutistoimittajana ohjasin toisen ryhmän esittämään näytelmänsä. Näytelmän jälkeen vuorostaan toisella ryhmällä oli mahdollisuus yleisönä esittää kysymyksiä näytelmän roolihahmoilta. Lopulta roolissa päätin kyseisen toiminnan.

Näytelmien jälkeen kävimme lyhyesti läpi toiminnasta nousseita ajatuksia ja sen jälkeen toteutimme ensimmäisen kerran viimeisen toiminnan. Olin asettanut pöydälle vahvuuskortteja ja jokainen sai etsiä korttien joukosta sellaisia luonteenpiirteitä ja ominaisuuksia, jotka kukin koki omiksi vahvuuksiksi. Yhdessä ryhmänä kuuntelimme toistemme ajatukset kunkin omista vahvuuksista. Valitsemista korteista oli vielä mahdollisuus ottaa itselle valokuva muistoksi omista vahvuuksista. Lopuksi keskustelimme vielä ensimmäisestä toimintakerrasta nousseista ajatuksista ja kysymyksistä.

6.4 Toinen kerta: ystävyys

Toisen toimintakerran aihetta, ystävyyttä, käsiteltiin kahden pojan, Daavidin ja Joonatanin, ystävyyydestä kertovan Raamatun tarinan kautta (1. Sam. 18:1–20:42). Alkuvalmisteluja suoritin kotona rakentamalla oksista ja narusta jousipyssyn ja nuolia. Otin myös viltin mukaan lämmittelyleikkiä varten.

Menin paikalle puoli tuntia ennen toiminnan alkua valmistelemaan tilaa. Paikkana toimi edelleen sama tila eli sohvahuone. Etsin kyniä, paperia,

saksia sekä muuta rekvisiittaa (kuten keihään). Kävin vielä itsekseni läpi tulevan toimintatuokion.

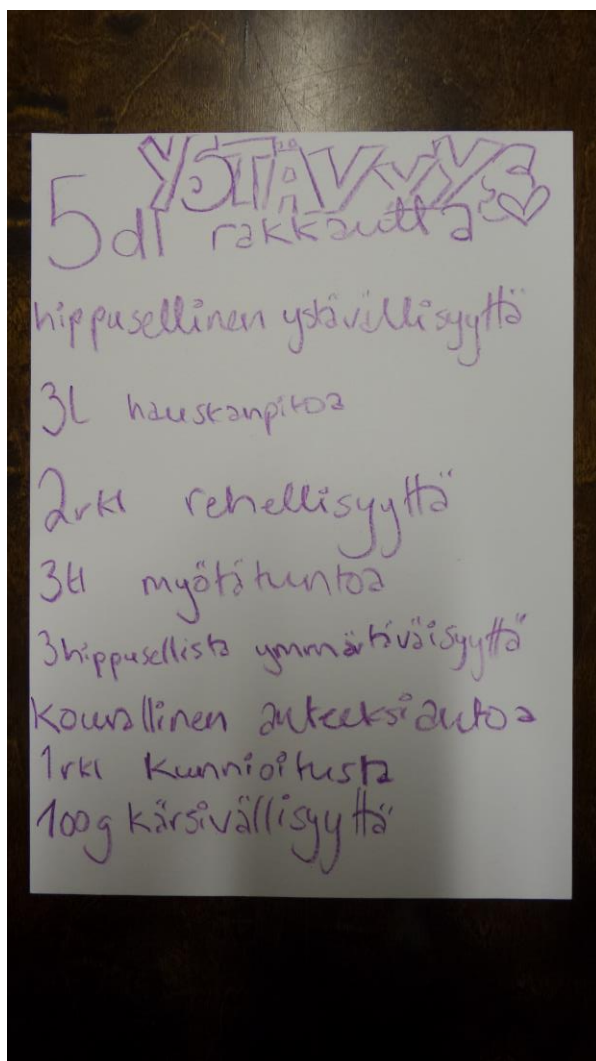
Kaikki tulivat paikalle ajoissa ja pääsimme kuulumisten jälkeen aloittamaan toiminnan. Ensimmäisenä lämmittelyleikkinä leikimme läpsyä. Asetuimme piiriin lattialle kädet ristikkäin viereisen osallistujan kanssa. Jokainen läpsäytti kättä lattiaa vasten joko kerran, jolloin suunta pysyi samana, tai kaksi kertaa, jolloin suunta vaihtui. Toisena lämmittelyleikkinä oli lentävä-matto, jossa osallistujien on tarkoitus kääntää matto (viltti), jolla seisotaan, toisin päin. Yhteistyössä nuoret onnistuivat siinä helposti.

Lämmittelyleikkien jälkeen pääsimme varsinaiseen toimintaan käsiksi. Luin kertomuksesta pätkän aiheeseen virittäytymiseksi (1. Sam. 18:1–4). Tämän jälkeen jokainen sai kertoa jonkun oman kokemuksen siitä, miten ystävyys toisen kanssa oli syntynyt. Seuraavaksi jokainen valitsi pöydälle levittämistäni vahvuuskorteista muutaman kortin, jotka kuvasi itseä ystävänä parhaiten. Eli millainen ystävä minä olen. Kävimme ne yhdessä läpi siten, että jokainen sai vuorollaan kertoa valitsemistaan korteista.

Tämän jälkeen teimme pienet näytelmät kahdesta kertomukseen sisältyvästä kohdasta. Toinen oli 1 Sam. 18:5–16 ja toinen 1 Sam. 20:1–3. Kohdissa kerrottiin siitä, miten Joonatan joutui välikäteen Daavidin ja Joonatanin isän Saulin riitatilanteessa. Näytelmien jälkeen teimme ajatuskujan tyylisesti kaksi riviä, jossa toisella puolella istuivat Daavidit ja toisella Saulit. Minä ohjaajana olin Joonatan, joka kuunteli Daavidin ja Saulin ajatusääniä ja puolustuksia siitä, miksi Joonatanin pitäisi asettua ennemmin toisen puolelle kuin toisen. Seuraavaksi keskustelimme siitä, minkälaiset tekijät voivat tulla ystävyys esteeksi. Jokainen sai kertoa omia ajatuksia siitä, millaisissa tilanteissa ystävyys voi rikkoutua.

Kolmantena toimintana oli vielä kaksi näytelmää kertomuksesta näyteltynä. Toinen oli 1 Sam. 20:4–23 kohdasta ja toinen 1 Sam. 20:24–42. Näiden näytelmien tarkoituksena oli kertoa siitä, kuinka arvokasta ystävyys on. Tästä siirryimme viimeiseen vaiheeseen, jossa ryhmä kirjoitti yhdessä reseptin ystävyydestä (kuva 1). Ryhmä mietti reseptiin niitä aineksia, jotka

ystävyydessä koettiin tärkeänä eli mistä tekijöistä ystävyys rakentuu ja mitä siihen tarvitaan. Lopuksi teimme loppukeskustelun aiheesta.

Kuva 1. Resepti ystävydestä.

Toisella kerralla työskentelyyn kului aikaa puolitoista tuntia eli saman verran kuin ensimmäiselläkin kerralla. Toisella kerralla korostui nuori suhteessa toisiin ihmisiin sekä ystävyys. Identiteetin muodostumisessa toisilla ihmisillä on keskeinen asema. Nuoren identiteetti pääsee vahvistumaan sen kautta, kun yksilö saa kokea hyväksyntää toisilta.

6.5 Kolmas kerta: tulevaisuus ja haaveet

Nuoruuteen kuuluu vahvasti oman tulevaisuuden pohdinta ja ryhmäkerran kautta halusin nostaa esille nuorten ajatuksia heidän tulevaisuudestaan ja

haaveistaan. Valmistelin kotona toimintakertaa varten oksia nuotion tekemiseen ja otin mukaan viltin nuotio -kohtausta varten. Pakkasin mukaan myös Näkymiä verannalta -kortit sekä kyselylomakkeet toiminnan arviointia varten.

Seurakunnalla jälleen valmistelin ensin tilan, hain led-valokannun ja rakensin nuotion. Lisäksi valmistelin lämmittelyleikkiä varten laput ja etsin kynät. Viimeisellä kerralla yksi osallistujista ei päässyt mukaan, joten paikalle saapui neljä nuorta. Aloitimme toimintakerran jälleen lämmittelyleikillä, joka oli tällä kertaa Ammatit. Jokainen valitsi kaikille jonkun ammatin, joka omasta mielestä sopisi toiselle. Vuoron perään kerroimme jokaiselle, minkä ammatin kukin oli toiselle valinnut ja millaisilla perusteilla.

Varsinaiseen toimintaan astuimme jälleen siten, että luin kertomuksen Raamatusta. Tämän jälkeen jokainen kertoi lyhyesti oman elämän tarinan siitä, miten oli tullut seurakunnan toimintaan mukaan. Seuraavaksi luin toisen pätkän Raamatusta, jossa keskeistä oli se, että Jeesuksen opetuslapset kokivat rohkaistumisen elämässä.

Tämän jälkeen teimme valokuvaus -tehtävän, jossa jokainen valitsi sellaisen paikan seurakunnalta tai sen ulkopuolelta, jonka koki itselle jollain tavalla vahvistavana tekijänä. Yhden osallistujan poissaolon vuoksi toisessa ryhmässä oli kolme nuorta ja toisessa toimittiin pareittain. Aikaa tehtävälle oli n. 20 minuuttia. Kuvat otettiin nuorten omilla puhelimilla. Kun valokuvat oli otettu, kysyin sopiiko kaikille, että katsomme kuvat läpi yhdessä, ja että jokainen halutessaan voi kertoa, miksi valitsi kyseisen paikan omalle kuvalleen. Jokaiselle nuorelle tämä kävi, joten vuorotellen kävimme jokaisen kuvan läpi ja nuoret kertoivat, miten kyseinen kuva rohkaisee tai vahvistaa itseä.

Valokuvauksen jälkeen siirryimme rakentamani nuotion äärelle. Luin alustukseksi paikan Raamatusta (Luuk. 22:54), jossa yksi opetuslapsi, Pietari, on epätietoisuudessa omassa elämässä. Keskustelimme siitä, millaisia tilanteita elämässä on tullut/voi tulla, jolloin voi kokea pelkoa tai joka voi aiheuttaa itselle epävarmaa oloa. Annoin mahdollisuuden siihen, että nuoret saivat kertoa jonkun tilanteen omasta elämästä, tai vaihtoehtoisesti sai

kertoa vain yleensä tilanteita, jossa on mahdollista kokea pelkoa, jännitystä, ahdistusta tai muita vastaavia tunteita.

Toiminnan viimeisenä tehtävänä nuoret pääsivät miettimään omaa tulevaisuutta ja omia haaveita Näkymiä Verannalta -korttien avulla (kuva 2). Jokainen mietti korttien avulla, mitä toivoisi omalta elämältä vuoden, viiden vuoden sekä kymmenen vuoden kuluttua. Kävimme jokaisen valitsemat kortit läpi pöydän ääressä yhdessä istuen. Lopuksi jälleen teimme yhteenvedon aiheesta.

Kuva 2. Oma tulevaisuus ja haaveet vuoden, viiden vuoden ja kymmenen vuoden kuluttua.

Lopuksi kiitin nuoria osallistumisesta ja jaoin jokaiselle kyselylomakkeen toiminnasta. Kyselylomakkeet pyysin nimettömänä. Yksi osallistuja ei päässyt viimeiseen kertaan, mutta lähetin hänelle kyselylomakkeen sähköpostitse vastattavaksi. Tavoitteenani kysymyslomakkeessa oli, että saisin

jokaisen palautteen nimettömänä. Tämä onnistuikin muuten, mutta palautteen, jonka sain sähköpostitse, pystyin yhdistämään kyseiseen henkilöön.

7 TOIMINNAN ARVIOINTI

Toiminnan arviointi tapahtui yhdessä seurakunnan nuorisotyöntekijän, opinnäytteen tekijän sekä osallistujien kesken. Vilkan ja Airaksisen (2003, 157) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä on hyvä pyytää palautetta kohderyhmältä. Näin ollen opinnäytetyön arviosta tulee objektiivisempi. Toiminnallisen osuuden jälkeen kävimme toimeksiantajan kanssa keskustelun, jossa kävimme läpi työtä, mitä hyvää siinä oli, ja mitä voisi vielä kehittää. Lisäksi viimeisen toiminnallisen kerran jälkeen keräsin ryhmään osallistuneilta nuorilta palautetta toiminnasta. Palautteen keräsin palautelomakkeen avulla, johon kokosin erilaisia kysymyksiä työskentelytapaan ja aiheeseen liittyen. Palautteet keräsin nimettöminä.

7.1 Toimeksiantajan palaute

Muutama päivä toiminnallisten toteutusten jälkeen kävimme seurakunnan nuorisotyöntekijän kanssa läpi toimintakertoja ja toimintamenetelmää. Toimeksiantaja oli tyytyväinen toteutettuun toimintaan ja näki sen toimivaksi työmenetelmäksi seurakunnan nuorisotyössä sekä laajemminkin seurakunnan eri työmuotojen parissa.

Toimeksiantajan mukaan työskentely toimisi parhaiten ryhmässä, jossa mukana on sekä heittäytyjiä että niitä, jotka ovat rauhallisempia ja pidättyväisempiä. Toisten innostus ja toimintaan heittäytyminen edesauttaisi hiljaisempia osallistumaan rohkeammin. Toimeksiantaja mietti myös sitä, että mikäli toimintakertoja olisi vielä muutama kerta lisää, saattaisi toiminnassa päästä vielä syvemmälle tasolle. Mietimme sitäkin, että osallistujia voisi hyvin olla muutama enemmän, jolloin aiheen käsittelyyn tulisi vielä useampia näkökulmia ja erilaisia ajatuksia.

Pohdimme yhdessä myös ikään liittyviä kysymyksiä suhteessa käytettyyn aiheeseen. Nuorin toimintaan osallistunut oli 13-vuotias ja vanhin 19-vuotias. Ikähaarukka oli suhteellisen laaja. Mikäli osallistujat olisivat olleet iältään lähempänä toisiaan, olisi se voinut vaikuttaa siihen, että aiheissa olisi voitu päästä vielä syvempiin pohdintoihin.

Toimeksiantajan kanssa mietimme lisäksi sitä, miten useampia nuoria voisi saada innostumaan kyseisestä työskentelytavasta. Keinoja tähän olisi se, että ryhmään osallistuneita nuoria voisi pyytää kertomaan omia kokemuksiaan toiminnasta ja näin saada toisia kiinnostumaan siitä. Mielinkiintoa voisi lisätä myös se, että nuoria ohjaisi ja kouluttaisi vetämään toimintakertoja. Tällöin nuorten omistajuutta kyseisessä asiassa kasvatettaisiin ja tämä voisi lisätä kiinnostusta toimintaa kohtaan.

Draamapedagoginen toimintamenetelmä voisi seurakunnassa käyttää myös laajemmin. Seurakunnassa on kymmeniä eri työmuotoja, joissa palvelee 150–200 vapaaehtoista seurakunnan jäsentä. Menetelmään sisältyvän rungon avulla on mahdollista käyttää menetelmää eri toimintamuotoihin sisältyvien erilaisten aiheiden käsittelyissä.

Toimintamenetelmää saisi seurakunnassa laajemmin käyttöön siten, että toimintaan koulutettaisiin muutamia vetäjiä, esimerkiksi eri toimintamuotojen keskuudesta. Tällaiselle ryhmälle voisi ohjata draamapedagogisen työskentelyn johonkin aiheeseen liittyen, jolloin tulevat ohjaajat pääsisivät itse konkreettisesti kokemaan millainen työmenetelmä on kyseessä. Näin työmenetelmää voisi testata ja katsoa sen toimivuutta missäkin työmuodossa. Lisäksi draamallisen toimintatavan käyttöönottamisessa auttaisi se, että olisin itse mukana ohjaamassa ensimmäistä toimintakertaa uuden ohjaajan kanssa, jolloin kynnyks toimintamenetelmän käyttämiseen madaltuisi. Tämän kautta työmenetelmästä voi saada käytännön työkalun osaksi seurakunnan toimintaa.

7.2 Osallistujien palaute

Viimeisen toimintakerran jälkeen keräsin ryhmään osallistuneilta nuorilta palautetta toiminnasta. Jokainen nuori täytti lomakkeen itsekseen. Tarkoituks oli kerätä lomakkeet nimettömästi, ja neljän paikalla olleen osallistujan kohdalla tämä toteutui. Viimeiseltä kerralta poissaollut osallistuja palautti lomakkeen sähköisesti, joten hänen kohdallaan nimettömyys ei toteutunut. Lomakkeen ensimmäiset seitsemän kysymystä olivat sellaisia, joihin vastattiin kyllä tai ei. Neljä viimeistä oli avoimia kysymyksiä.

Kysymykset yhdestä kolmeen koskivat draamallista toimintatapaa. Kaikkien osallistujien mielestä kyseinen toimintamenetelmä koettiin sopivana seurakunnan nuorisotyöhön. Jokaisen mielestä toiminnallisuus koettiin myös sopivana tapana käsitellä identiteettiä liittyviä aihealeuita eli itsetuntoa, ystävyyttä ja tulevaisuutta/haaveita. Lisäksi pienessä ryhmässä tapahtuvaa työskentelyä pidettiin kaikkien mielestä toimivana.

Kysymykset 4–7 liittyivät ryhmään ja ryhmässä toimimiseen. Kaikki osallistujat olivat kokeneet ryhmässä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kaikki olivat myös tunteneet olonsa hyväksytyksi ryhmässä ja jokainen oli kokenut, että toiset hyväksyivät heidän ajatuksensa.

Ensimmäinen avoin kysymys koski ryhmän ilmapiiriä. Ilmapiiriä kuvailtiin ystävälliseksi, kivaksi, mukavaksi, rauhalliseksi, tutuksi ja sellaiseksi, jossa pystyi olemaan avoin. Toisessa avoimessa kysymyksessä osallistujat saivat kertoa, mikä heidän mielestään oli hyvää ja mistä he olivat erityisesti pitäneet. Kolmen nuoren mukaan korttitehtävät (Vahvuuskortit ja Näkymiä Verannalta -kortit) olivat erityisen kivoja, koska niissä sai tuoda esille omia mielipiteitä ja ne laittoivat miettimään ”et millainen on tai mitä haluaa elämältä”. Kaksi osallistujaa piti erityisesti näytelmistä, joiden kautta oli mahdollista peilata omaa elämää Raamattuun. Myös visuaalisista tehtävistä pidettiin ja kertoihin sisältyvät leikit ”toi mukavan/rennon olon”.

Kolmannessa avoimessa kysymyksessä sai kertoa, mitä olisi ryhmäkerroissa voinut tehdä eri tavalla. Kolmen mielestä kerrat olivat hyvät sellaisina kuin olivat, yksi ei tiennyt ja yksi oli merkannut viivan kyseiseen kohtaan. Viimeinen avoin kysymys kuului: mitä jäit kaipaamaan?. Yksi osallistuja olisi toivonut ”ehkä enemmän leikkejä missä ihminen pääsee liikkumaan” ja toinen osallistuja yhteistyötä. Kaksi oli jättänyt kysymyksen tyhjäksi.

7.3 Oma arviointi

Draamatyöskentelyn arviointi on kiistanalaista ja se herättää kysymyksen siitä, voiko draamaprosessia arvioida. Arviointimenetelmien taustalla on

aina sovittuja kriteereitä. Kriteerit nousevat joistain arvoista, jotka voivat olla tiedostettuja tai tiedostamattomia. Mikäli pyritään käyttämään vain yhtä arviointimenetelmää, se tarkoittaa sitä, että erilaisista kriteereistä ja arvoista nouseva työskentely ei ole oikeutettua. (Owens & Barber 2002, 100.)

Owens ja Barber (2002, 9) esittävät kirjassaan mahdollisia tapoja arvioida draamaprosessiin osallistuneita oppilaita. Lisäksi he tarjoavat draamaohjaajalle mahdollisuuden tarkastella draamaprosessin käytännön työskentelyn kehittämistä ja arviointia. Tässä arvioinnissa keskityn tarkastelemaan omaa työskentelyäni Owensin ja Barberin luettelemien osa-alueiden pohjalta. Osa-alueet koostuvat 1) sopimuksesta, innostamisesta ja omistajuudesta, 2) oppimisen kohdistumisesta ja tavoitteista, 3) roolista, 4) tilanteesta, 5) toiminnan päämäärästä/fokuksesta, jännitteestä, symboleista ja metaforasta, 6) työtavoista/tekniikoista, 7) ohjauksen laadusta ja osallistumisesta, 8) kysymysten esittämisestä, sekä 9) ulkoisista tekijöistä.

Sopimus, innostaminen ja omistajuus. Ensimmäisen kerran alussa, ennen toiminnan alkua, teimme yhdessä suullisesti draamasopimuksen, joka koski jokaista kolmea kertaa. Tekemämme sopimus oli pitkän aikavälin sopimus, jolloin se koski koko sitä aikaa, kun työskentelimme yhdessä. Draamasopimus mahdollistaa sen, että jokaisella osallistujalla on mahdollisuus kieltäytyä osallistumasta johonkin toimintoon, tai keskeyttää toiminto. (Owens & Barber 2002, 10) Kukaan osallistujista ei draamakertojen aikana kieltäytynyt osallistumasta johonkin toimintoon eikä kukaan myöskään halunnut keskeyttää mitään toimintoa.

Draamaohjaajan on itse oltava innostunut asiasta, jotta osallistujien innostus voi lisääntyä. Omistajuus puolestaan syntyy sen kautta, että osallistujat kokevat, että he voivat tehdä päätöksiä ja sitä kautta vaikuttaa draamatyöskentelyn päämääriin. Kun ohjaaja ottaa huomioon osallistujilta nousevia ehdotuksia, osallistujien sitoutuminen kasvaa. (Owens & Barber 2002, 11, 12.) Omassa draamaprosessissa huomasin tämän siinä, että ensimmäisellä ja viimeisellä kerralla osallistujat olivat aktiivisemmin mukana

työskentelyssä. Toisella kerralla itselläni ei ollut täysin samanlaista mukana oloa ja innostuneisuutta, ja se tuntui heijastuvan myös ryhmään. Osallistuminen jäi passiivisemmaksi, ja toisti mekaanisemmin suunnittelevaani runkoa.

Oppimisen kohdistuminen ja tavoitteet. Jokaisella draamakerralla ryhmän-ohjaajan tulisi kertoa kyseisen kerran draamatarinan kautta nousevia asioita sekä sitä, mihin draamatarinalla pyritään eli millaista oppimista halutaan tuoda esille (Owens & Barber 2002, 13). Itse kerroin ensimmäisellä kerralla aluksi kaikkien draamakertojen sisällöt ja niitä kaikkia yhdistävän tekijän eli koko draamaprosessin funktion. Sitten keskityin ensimmäisen kerran aiheeseen. Toisella ja kolmannella kerralla ihan alussa kerroin sen kertaisen teeman. Jokaisen kerran lopuksi, kasasimme vielä ajatukset käsiteltävään teemaan. Jokaisella oli mahdollisuus kertoa omia ajatuksiaan ja tuntemuksiaan kyseisestä kerrasta. Pidin loppukeskustelua erittäin tärkeänä ja hyvänä asiana, sillä sen kautta sai suunnattua huomion käsiteltyyn aihepiiriin ja ikään kuin nivottua toiminnot aiheeseen.

Draamakerroilla joitain kertoja mietin sitä, saavatko osallistujat kiinni siitä, miten jokin toiminto liittyy aiheeseen ja tuo jonkin näkökulman siihen. Owensin ja Barberin (2002, 15) mukaan luovaan prosessiin kuuluu tietynlainen epävarmuuden sietäminen, vaikka toiminnan pääsuuntaviivat ovatkin tiedossa. Alussa tavoitteiden esittäminen ohjaa toimintaa eteenpäin, vaikka tavoitteet voivatkin prosessin aikana vaihtua, ja niitä on hyvä arvioida lopuksi. Koin tämän hyvin, sillä alun aiheeseen johdattaminen suuntasi kaikkien ajatukset kyseiseen teemaan ja loppukeskustelu puolestaan nivoi sen, mitä oltiin tehty, jälleen takaisin aiheeseen.

Rooli. Owensin ja Barberin (2002, 16) mukaan kokematon ryhmä saattaa tarvita erityisen turvallisen ilmapiirin rooliin heittäytymisen onnistumiseksi. Tämä näkyi ryhmässä siinä, että roolityöskentelyyn oli selvästi helpompi heittäytyä mitä pidempi aika ryhmän aloituksesta oli kulunut. Osallistujista suurin osa oli kyllä sellaisia, jotka pystyivät heittäytymään rooleihin helposti, mutta kuitenkin oli huomattavissa, että roolityöskentely syventyi lop-

pua kohden. Olin onnistunut ottamaan tämän huomioon niin, että viimeiselle kerralle jätin toimintoja ja aiheita, jossa menttiin syvällisempiin teemoihin. Ryhmän turvallisuuden tunne ja luottamus kasvoivat koko ajan. Jotta ryhmän turvallisuuden tunne olisi voinut vielä kasvaa ja luottamus rakentua vahvemmaksi, olisi vaadittu muutama kokoontuminen lisää. Kolme kokoontumiskertaa oli aika vähän ryhmän rakentumisen kannalta.

Roolityöskentelyssä ohjaajan roolin ottamisella on suuri vaikutus. Osallistujat kiinnittävät paljon huomiota ohjaajaan draamatyöskentelyn aikana. Ohjaaja voi oman roolinsa välityksellä olla aktiivinen toimija ja vastavoima. Ohjaaja voi valita, millaisen statuksen luo; matalan, neutraalin vai korkean. Statuksen ja asenteen valinnan kautta ohjaaja luo ja ilmaisee suhtautumista asioihin. (Owens & Barber 2002, 17.) Draamakerrat osoittivat sen, että uuden ryhmän kanssa ohjaajalla on hyvä olla aktiivinen rooli työskentelyssä. Toiselle kerralla olin ensimmäistä ja viimeistä kertaa passiivisemmassa roolissa ja tuntui siltä, että työskentely ei silloin lähtenyt yhtä tehokkaasti ja innokkaasti käyntiin.

Tilanne. Tilanteella tarkoitetaan konkreettista tilaa, jossa toimitaan, sekä esteettisen tilan luomista (Owens & Barber 2002, 20). Jokaisella draamakerralla toimimme samassa tilassa seurakunnassa, ns. sohvahuoneessa. Tila ei ole kuitenkaan mikään olohuone tyyppinen tila, vaan ikkunaton matala huone, jossa on sohvia sekä pöytiä. Huoneessa on saatavilla materiaalia eli paperia ja kyniä sekä lisäksi vähän draaman rekvisiittana käytettävää tavaraa. Ajattelin kyseisen tilan toimivan parhaiten ryhmäkerroilla. Lisäksi huone on nuorille tuttu, johon on helppo tulla. Tämäkin vaikutti tilan valintaan.

Sohvanurkkaus oli kokoontumisten aloituspaikka sekä toimi näytelmien esiintymispaikkana ja osana muistakin toiminnoista, koska siihen sai parhaiten rakennettua tunnelmallisen tilan. Tila itsessään on aika kolkko, mutta musiikin, led-valokannujen ja vilttien avulla tilaan oli mahdollista luoda tunnelmaa, joita joihinkin toimintoihin halusin saada. Owensin ja Barberin (2002, 20) mukaan musiikki ja valot ovatkin yksi tehokkaimmista tavoista määritellä tilaa ja ilmapiiriä. Huomasin tämän esimerkiksi siinä,

että arkaluonteisempiin aiheisiin oli paljon helpompi astua, kun valot olivat hämärät ja seesteinen musiikki soi taustalla.

Toiminnan päämäärä tai fokus, jännite, symbolit ja metafora. Draamatyöskentelyssä täytyy olla jokin jännite, jonka kautta voidaan pohtia juuri tapahtunutta ja miettiä esimerkiksi sitä, miten tilanne olisi voitu välttää. Ohjaajan tulee olla tietoinen jännitteestä. Samalla ohjaajalla tulee olla selkeästi mielessä myös toiminnan päämäärä, jotta fokus pysyy käsiteltävässä teemassa. Symbolit auttavat osallistujia kiinnittämään ajatuksia päämäärään. (Owens & Barber 2002, 22 – 25.)

Draamakertojen suunnittelussa haastavaa oli jännitteiden luominen. Joihinkin kohtiin onnistuin luomaan jännitettä, esimerkiksi kolmannen kerran nuotio-kohtaukseen. Nuotio itsessään toimi symbolina tilanteelle sekä siihen liittyvä taustatarina tuki toiminnan päämäärää, elämän haasteellisuutta ja elämään liittyviä vaikeita tilanteita. Toimintakerrat osoittivat sen, että jännitteet ovat merkityksellisiä tekijöitä draamatyöskentelyssä ja niitä olisi voinut miettiä vielä tarkemmin omassa suunnittelussa.

Työtavat/tekniikat. Draamatyöskentelyssä erilaisten strategioiden eli työtapojen ja tekniikoiden kautta luodaan draamalle muotoa ja niiden avulla draama saadaan eläväksi (Bowell & Heap 2005, 75). Niiden avulla jokaisella draamaryhmän jäsenellä on mahdollisuus osallistua toimintaan. Kokenut ryhmä voi itse määritellä erilaisia työskentelytapoja, jolloin ryhmä voi oppia niitä tietoja, taitoja ja ymmärtämistä, jotka kuuluvat draamaan. Ennalta määritellyt tekniikat johtavat siihen, että draamatyöskentelystä tulee mekaanista ja muodollista. Erilaisten työtapojen avulla voidaan välittää informaatiota, rakentaa sisältöä, tutkia asioita, pohtia omia ajatuksia tai tunteita. (Owens & Barber 2002, 25).

Draamakerroilla pyrin käyttämään monia erilaisia työtapoja, jotta kerroista tulisi monipuolisia ja vaihtelevia. Ensimmäisellä ja kolmannella kerralla onnistuin mielestäni tässä hyvin. Loppukeskusteluissa ja myös osallistujien palautteessa tuli ilmi sitä, että toiminnat olivat herätelleet ryhmäläisissä eri-

laisia ajatuksia ja pohdintoja. Toisella kerralla olisi voinut käyttää vaihtelevammin useampia eri tekniikoita, koska huomasin, että siinä oli monia toimintoja, joihin sisältyi paljon näyttelemistä erilaisissa rooleissa ja toimintakerta oli vähän yksipuolinen. Draamakerroilla ei myöskään päästy sellaiseen vapaaseen tilanteeseen, jossa osallistujat olisivat voineet ehdottaa itse eri työtapoja, vaan työskentely rakentui suunnittelemani rungon pohjalle ja sitä noudatimme.

Ohjauksen laatu ja osallistuminen. Ohjauksen laadussa ja osallistumisessa pohditaan sitä, oliko ohjaus sekä ohjaukseen osallistuminen asianmukaista ja tarkoituksellista (Owens & Barber 2002, 35). Ensimmäisellä ja kolmannella kerralla ohjaus toimi paremmin. Koin, että sillä oli suuri merkitys uuden ryhmän kanssa, että ohjaajana osallistuin työskentelyyn aktiivisesti mukaan. Toisella kerralla osallistujat työskentelivät enemmän itseksensä ja vaikutti siltä, että työskentely ei lähtenyt yhtä innokkaasti käyntiin.

Kysymysten esittäminen. Draamatyöskentelyssä kysymykset ovat tärkeässä roolissa. Ennen työskentelyn alkua kysymykset auttavat luomaan kontekstia ja organisoimaan toimintaa yhdessä osallistujien kanssa. Toiminnan aikana kysymyksillä sitoutetaan osallistujia työskentelyyn, herätellään kiinnostuneisuutta ja kiinnitetään tarkkaavaisuutta käsiteltävään asiaan. Varsinaisen toiminnan jälkeen kysymykset auttavat reflektoimaan tapahtunutta toimintaa. (Owens & Barber 2002, 38.)

Toimintakertojen alussa en itse käyttänyt juurikaan kysymyksiä, vaan johdatin aiheeseen kertomalla kyseisten kertojen aiheesta. Valitsemani alkulämmittelyleikit toimivat myös osittain aiheeseen virittäjinä, koska ne osittain koskivat käsiteltävää aihetta ja vapauttivat tunnelmaa. Toiminnan aikana esitin useasti kysymyksiä, osittain roolissa, osittain ilman roolia. Esimerkiksi kolmannella kerralla esitin kysymyksen, jonka kautta jokainen sai kertoa, mikä elämässä on ollut tai voisi olla pelottavaa tai tuottanut epävarmuuden tunnetta. Kysymyksen kautta jokaisen ajatukset kohdistuivat tähän aiheeseen.

Osallistujilla itsellään oli myös mahdollisuus esittää kysymyksiä, esimerkiksi ensimmäisellä ryhmäkerralla osana luomiskertomusta. Tällöin osallistujien oli itse mahdollista tuoda esille heitä itseään mietityttäneitä asioita ja koen, että näin sain osallistujat sitoutettua aiheeseen paremmin ja heidän oman kiinnostuksensa heräämään. Jokaisen kertojen loppukeskustelussa esittämäni kysymykset auttoivat refleктоimaan kyseistä toimintakertaa ja palautumaan takaisin teemaan.

Ulkoiset tekijät. Ulkoisiin tekijöihin kuuluu ulkopuolelta tapahtuvat keskeytykset ja mieliala. Lisäksi sekä ohjaajan että osallistujien sosiaalinen ilmasto sisältyy ulkoisiin tekijöihin. (Owens & Barber 2002, 40-43.) Draamatyöskentelykerroilla varauduin minimalisoidaan ulkopuoliset keskeytykset siten, että kirjoitin oveen varattu -lapun ja kellon ajan, jolloin ei saa häiritä. Yhtäkään keskeytystä ei tullut.

Vaikka jokaisella draamakerralla mieliala ryhmässä oli hyvä, koin, että keskimmaisella kerralla en ehkä itse ollut ihan yhtä hyvässä vireessä. Luulen, että omaan tunteeseeni vaikutti se, että toisella kerralla itselläni ei ollut niin selkeää roolia, jonka kautta olisin liittynyt toimintaan ja toimintakerta oli muutenkin yksipuolisempi. Tämä heijastui pienesti myös osallistujiin, joista oli aistittavissa toimintojen yksipuolisuus. Kyseisen toimintakerran voi katsoa kuitenkin osaltaan onnistuneeksi, koska ryhmän sosiaalinen ilmasto oli alusta saakka hyvä. Sosiaalinen ilmasto voidaan katsoa ehkä ulkoisista tekijöistä merkittävimmäksi (Owens & Barber 2002, 42). Ryhmän sosiaaliin ilmastoon vaikutti ryhmäkertojen alkuleikit, jotka selvästi vapauttivat jokaisella kerralla ilmapiiriä. Toinen tekijä oli varmasti se, että ryhmäläiset olivat osittain tuttuja toisilleen.

8 POHDINTA

Tässä luvussa tarkastellaan opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta. Toiseksi siinä pohditaan tavoitteiden toteutumista ja omaa ammatillista kasvua. Viimeiseksi mietitään, miten opinnäytetyötä on mahdollista hyödyntää jatkossa ja millaisia kehittämismahdollisuuksia siihen sisältyy.

8.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2009, 4) on laatinut ihmistieteisiin luetaville tutkimusaloille eettiset periaatteet. Eettiset periaatteet on jaettu kolmeen eri osa-alueeseen. Näitä ovat tutkittavan itsemääräämisoikeus, vahingoittamisen välttäminen ja yksityisyys ja tietosuoja.

Itsemääräämisoikeuteen sisältyy tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus, riittävä tieto tutkimuksesta, alaikäisen lapsen tutkiminen/huoltajan suostumus sekä tutkittavien informointi. Opinnäytetyöhön osallistuminen oli vapaaehtoista ja näin ollen ihmisen itsemääräämisoikeutta kunnioitettiin (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 25). Opinnäytetyöstä kerrottiin muutamassa seurakunnan nuorten illassa keväällä ja kesällä. Olin osallistujiin yhteydessä sekä kirjallisesti ja suullisesti ja kerroin heille opinnäytetyön aiheesta ja toteutustavasta.

Vielä toiminnan alkaessa ensimmäisellä kerralla, kerroin toiminnan sisällöstä ja aihealueista. Samalla teimme draamasopimuksen, johon sisältyi salassapito ja vapaaehtoisuus. Ryhmän kanssa sovimme, että toimintakeroilla esiin tulleista henkilökohtaisista asioista ei puhuta ryhmän ulkopuolella. Kerroin myös, että jokaiseen toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista, eli kaikesta toiminnasta on mahdollista kieltäytyä, jos siltä tuntuu.

Alle 18-vuotiailta osallistujilta ei Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009, 5) mukaan aina automaattisesti tarvitse pyytää huoltajan suostumusta tutkimukseen osallistumisesta, mutta Lahden ammattikorkeakoulun ohjeistuksen mukaan suostumus huoltajilta kysytään. Lähetin alaikäisten osallistujien vanhemmille kirjeen, jossa kerroin itsestäni, opinnoista, opinnäyte-

työstä, sen aiheesta ja toteutustavasta (liite 1). Kerroin samalla, että opin-
näytetyöhön sisältyy haastattelulomake (liite 5), joka täytetään toiminnan
lopussa. Samassa yhteydessä pyysin huoltajilta kirjallisena suostumuksen
draamatyöskentelyyn osallistumisesta. Nuoret toivat allekirjoitetun lupala-
pun mukanaan ensimmäiselle toimintakerralle.

Vahingoittamisen välttämiseen sisältyy henkisten haittojen sekä taloudel-
listen ja sosiaalisten haittojen välttäminen. Henkisten haittojen välttämi-
sessä tulee huomioda se, että tutkittava kohdellaan arvostavasti ja että
heistä kirjoitetaan kunnioittavaan sävyyn tutkimusjulkaisussa. (Tutkimus-
eettinen neuvottelukunta 2009, 7.) Opinnäytetyön aiheesta informoitiin
osallistujia tarkasti ja näin ollen he saivat tietoa tutkimuksesta ja tietoisena
suostuivat osallistumaan kyseisen aiheen tutkintaan. Opinnäytetyön toi-
mintakerroissa tuotiin ilmi sitä, että kaikkeen toimintaan osallistuminen on
vapaaehtoista ja toiminnoissa saa tuoda omia kokemuksia sen mukaan,
kun itsestä hyvältä tuntuu. Näin ollen osallistujilla oli mahdollisuus säädellä
omaa osallistumistaan ja tarpeen mukaan välttämään sellaisia asioita,
jotka heistä tuntui heille itselle vaikealta tai vahingolliselta.

Tutkimuksen tekijän vastuulla on myös se, että tutkimusta tehdessään hän
aistii tutkittavien olotilaa ja on tarvittaessa valmis esimerkiksi keskeyttä-
mään haastattelun, jos tutkittava vaikuttaa pelokkaalta, kiusaantuneelta
tms. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 7). Opinnäytetyössä pyrin
liikkumaan sellaisella tasolla, jossa ei menty liian syvälle henkilökohtaisiin
asioihin, vaan pysyteltiin enemmän yleisellä tasolla. Toiminnassa, jossa oli
mahdollista kertoa omista pelottavista/jännittäivistä asioista, painotin, että
jokainen saa kertoa halutessaan oman henkilökohtaisen kokemuksen tai
yleisestä näkökulmasta. Toiset kertoivat henkilökohtaisen asian, toiset
yleisemmin. Koska ryhmä oli vielä uusi ja turvallisuuden tunne ei välttä-
mättä ollut vielä ehtinyt kasvaa vahvaksi, en johdattanut keskustelua sy-
vemmälle aiheeseen tai henkilökohtaisiin kokemuksiin.

Taloudellisten ja sosiaalisten haittojen välttämisen kuuluu tutkimuksen yk-
sityisyyttä ja tietosuoja koskevat eettiset periaatteet ja niiden huomioimi-

nen. Mitä paremmin eettiset periaatteet on huomioitu sitä pienempi mahdollisuus sosiaalisiin tai taloudellisiin haittoihin on. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 7).

Yksityisyyteen ja tietosuojaan sisältyy tutkimusaineiston suojaaminen ja luottamuksellisuus, tutkimusaineiston säilyttäminen tai hävittäminen sekä tutkimusjulkaisut (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 8). Opinnäytetyössä kiinnitettiin huomiota luottamuksellisten tietojen käsittelyyn ja säilyttämiseen. Huoltajien lupalomakkeet pidettiin tallessa poissa ulkopuolisilta henkilöiltä ja hävitettiin asianmukaisella tavalla. Vilkan (2005, 33) mukaan tutkimukseen osallistuneiden nimiä ei ole luvallista mainita tutkimusjulkaisussa, jos ei osallistujilta ole pyydetty tähän erikseen suostumusta. Opinnäytetyön raportissa osallistujista kirjoitetaan anonymisti eikä heitä ole mahdollista tunnistaa raportin perusteella.

Opinnäytetyön luotettavuutta lisää ensinnäkin opinnäytetyön arvioinnin monipuolisuus. Opinnäytetyötä on arvioinut tekijän lisäksi sekä yhteistyökumppani että toimintaan osallistuneet nuoret. Näin ollen arviointi ei jäänyt ainoastaan subjektiiviseksi arvioksi. (Vilka & Airaksinen 2003, 157.)

Toiseksi toiminnallisen opinnäytetyön luotettavuuteen vaikuttaa käytetty lähdeaineisto eli lähteiden ikä, laatu, uskottavuus, auktoriteetti ja tunnettuus (Vilka & Airaksinen 2003, 72–73). Opinnäytetyössä käytettiin pääosin tuoreita ja laadullisia lähteitä. Osa käytetyistä lähteistä oli jonkin verran vanhaa, esimerkiksi draamakasvatus kirjallisuus. Tämä selittyy sillä, että draaman suunnitteluun liittyvää kirjallisuutta ei ole olemassa uudem-paa. Toisaalta vanhempi kirjallisuus on kuitenkin uskottavaa, koska tekijät ovat kyseisten alojen asiantuntijoita. Opinnäytetyössä käytettiin myös väitöskirjoja sekä pro gradu -tutkielmia. Nuoruuden kohdalla käytetty Nuorisotutkimusverkoston materiaali on myös monitieteistä, yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuvaa, ajankohtaista ja eettistä (Nuorisotutkimusseura 2016). Käytetyn kirjallisuuden voidaan näin ollen katsoa lisäävän opinnäytetyön luotettavuutta.

8.2 Tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja pitää draamapainotteinen toiminnallinen kokonaisuus 15–20-vuotiaille nuorille Lahden Helluntaiseurakunnassa. Hyödynsin toiminnan suunnittelemisessa Bowellin ja Heapin ”Prosessidraama – polkuja opettamiseen ja oppimiseen” (2005) -kirjaa. He esittelevät kirjassa kuusi erilaista periaatetta sisältävän rungon, jonka pohjalta voidaan suunnitella prosessidraama. Näiden kuuden osa-alueen kautta suunnittelin kolme kertaa kestävän draamapainotteisen kokonaisuuden, jonka aiheena oli nuoren identiteetin vahvistaminen.

Toteutus oli tarkoitus järjestää pienryhmätoimintana. Tämä toteutui, koska pienryhmäksi nähdään ryhmä, joka koostuu 5–12 henkilöstä. (Niemistö 2004, 57). Suunnittelin toiminnan kuudelle nuorelle. Parillinen määrä oli ajatuksena toimintaan sisältyvien parityöskentelyn vuoksi. Alun perin osallistujia olikin kyseinen määrä, mutta yksi nuori perui osallistumisen vähän ennen ensimmäistä kertaa. En alkanut enää etsiä uutta osallistujaa, vaan muokkasin toimintoja siten, että ne toimivat viiden nuoren kanssa. Korvaavan jäsenen etsiminen ei ollut välttämätöntä, sillä Niemistön (2004, 57) mukaan ryhmäkoon mennessä alle viiden ryhmä vasta lakkaa toimimasta vuorovaikutteisena ryhmänä.

Ryhmä kokoontui puolentoista viikon sisällä kolme kertaa. Niemistön (2004, 53) mukaan jatkuvuus vahvistuu ja aiheeseen on helpompi palata kokoontumiskertojen ollessa tiheitä. Koin toimintakertojen kokoontumistiheyden hyväksi. Edelliseen kertaan oli helppo palata, koska edellisestä kerrasta oli kulunut vain muutama päivä. Edellisen kerran teema oli sujuva liittää uuteen aiheeseen. Lisäksi toiminnasta tuli ehjä kokonaisuus ja aiheet nivoutuivat hyvin toisiinsa.

Ikäjakaumassa ajatuksena oli, että nuoret olisivat 15–20-vuotiaita. Osallistujien ikähajonta oli lopulta 13–19-vuotta. Tähän vaikutti se, että halukkaita nuoria ei löytynyt mainostamisesta huolimatta kovin montaa. 13-vuotiaan osallistujan kohdalla mietin, onko hän liian nuori toimintaan. Päädyin kui-

tenkin ottamaan hänet mukaan sen vuoksi, että hän on osallistunut nuorten iltoihin ja draamatoiminnan kautta hän voisi löytää lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta toisten nuorten kanssa. Identiteetin vahvistamisessa on osittain kyse juuri tästä, että voi kokea hyväksymistä toisten keskuudessa (Kinnunen 2011, 25).

Suhteellisen laaja ikäjakauma ei haitannut toiminnassa. Nuoremmat toivat omia näkemyksiään aiheisiin ja vanhemmat heille merkityksellisiä asioita, ja tämä toimi hyvin. Toisaalta olisi mielenkiintoista pitää sama draamakonaisuus siten, että ryhmässä olisi enemmän saman ikäisiä nuoria. Siten käsiteltävissä aiheissa saatettaisiin päästä syvemmälle sen mukaan, mikä olisi juuri kullekin ikäryhmälle merkityksellisistä.

Kaikki ryhmään osallistujat olivat tyttöjä, yhtään poikaa ei ollut paikalla. Ryhmän toimintaan ja osallistujien esille nostamat teemat olisivat voineet olla myös erilaisia, mikäli poikia olisi ollut mukana. Ryhmän dynamiikka olisi voinut olla myös erilainen, koska Niemistön (2004, 63) mukaan naiset ja miehet ovat erilaisia osallistujia ryhmätilanteissa. Naiset ovat aktiivisempia osallistujia puhuen ja pitäen katsekontaktia yllä. Naiset myös sopeutuvat miehiä helpommin enemmistön ajatuksiin. Ryhmätilanteessa miehet puolestaan ovat kilpailuhenkisempiä kuin naiset. He ovat myös varmempia esiintymistilanteessa.

Draamakertoja olisi voinut olla useampikin kerta, koska jokaisella kerralla ilmapiiri oli avoimempi ja ryhmän turvallisuuden tunne selvästi kasvoi. Sääskilahden (2013, 26–27) pro gradu -tutkielmassa kerrotaan ryhmän turvallisuuden muodostuvan viidestä osatekijästä, joita ovat luottamus, hyväksyntä, altistuminen sille, että voi haavoittua, tuen antaminen toisille ja sitoutuminen. Luottamus syntyy sen kautta, että toisten ajatukset hyväksytään. Kun ihminen altistaa itsensä haavoittumiselle olemalla avoin ja ilmaisemalla itseään, ja siihen vastataan hyväksynnällä, turvallisuuden tunne pääsee kasvamaan.

Opinnäytetyön toiminnallisessa ryhmässä ajatuksena oli, että osallistuvat nuoret voisivat osallistua luovaan toimintaan ja päästä kokemaan ryhmään

kuuluvuuden tunnetta ja hyväksyntää. Ryhmätoiminnassa päästiin kohti turvallista ryhmää. Siellä uskallettiin kertoa omia mielipiteitä ja ajatuksia ja niihin vastattiin hyväksynnällä. Omia tunteita tuotiin esille jonkin verran, mutta pidempiaikainen toiminta olisi voinut näkyä myös vapaampana tunteiden ilmaisuna. Ryhmän avoimuus ja omien ajatusten ilmaisu kasvoi jokaisella kerralla. Viimeisellä kerralla toiset kertoivat omia henkilökohtaisia ajatuksia pelosta. Turvallisen ryhmän yhtenä merkinä voidaan pitää sitä, että siinä pystytään käsittelemään henkilökohtaisia asioita (Raukola 2012, 12.). Ryhmässä vallitsi hyvä ilmapiiri ja avoimuus lisääntyi loppua kohti. Mikäli kertoja olisi ollut vielä useampi, luottamus ja hyväksyntä olisi voinut kasvaa osallistujien välillä siten, että aiheissa olisi päästy vielä henkilökohtaisemmalle tasolle ryhmän turvallisuuden tunteen vahvistumisen myötä

Tehdystä toiminnasta loin opasvihon seurakunnan käyttöön, jotta samaa draamakokonaisuutta voisi käyttää jatkossa osana nuorisotyötä. Opasvihko sisältää selkeän rungon siitä, miten ryhmäkerrat on suunniteltu ja mistä tekijöistä ne ovat koostuneet. Siinä on myös selitetty termejä, jolloin vihon käyttäjä saa selkeän kuvan prosessidraaman suunnittelun eri osaluista. Opasvihko pitää sisällään jokaisen toimintakerran suunnittelurungon lisäksi vielä yksityiskohtaisemman suunnitelman lämmittelyleikeistä toiminnan loppukeskusteluun saakka. Tämän suunnitelman avulla toiminnan järjestäjä saa tarkan tiedon toimintakertojen kuluista ja tarvittavista materiaaleista.

Seurakunnan nuorisotyöntekijä, jonka kanssa yhteistyössä opinnäytetyötä toteutettiin, lopetti tehtävässä syksyllä 2015. Seurakunta on palkkaamassa tehtävään uutta työntekijää, mutta prosessi on vielä kesken. Opasvihko on annettu seurakunnalle, mutta draamapedagogiseen työmenetelmään perehdyttämisen varmistamiseksi tulen kertomaan uudelle työntekijälle opinnäytetyöstä ja opasvihosta, sitten kun työntekijä palkataan.

8.3 Ammatillinen kasvu

Oma ammatillisuuteni kasvoi opinnäytetyön tekemisen kautta. Sain lisää teorian tietoa nuoruudesta ja identiteetin merkityksestä osana nuoruutta. Käsitteykseni nuorisokasvatuksesta osana yhteiskunnallista kasvatusta laajeni.

Sosionomin opintojen myötä kiinnostuin draamatyöskentelystä. Alueena se oli itselleni vieras, mutta opinnäytetyön kautta sain mahdollisuuden perehtyä siihen syvemmin. Draamatoiminnan suunnittelu oli tärkeä osa itselleni opinnäytetyön tekemisessä. Opinnäytetyön myötä tiedän, mistä osa-alueista prosessidraama rakentuu ja osaan käyttää tätä tietoa hyväksi uusien draamakokonaisuuksien suunnittelussa. Draamaa voidaan käyttää eri-ikäisten lasten ja nuorten kanssa eri teemojen käsittelemisessä. Aion hyödyntää oppimistani tulevaisuuden työtehtävissä työskennellessäni lasten ja nuorten parissa.

Suurin kasvu ammatillisesti tapahtui identiteetti -teemaan perehtymisen myötä. Sosiaalipedagogiikkaan ja sosionomin työhön liittyy keskeisesti sosiaalisuus. Yksilö nähdään suhteessa yhteiskuntaan ja ihmissuhteisiin sekä ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoihin ja lisäksi tärkeää on ihmisen avun tarpeeseen vastaaminen (Hämäläinen 2010, 171). Kun yksilö kokee onnistumisen tunteita ja hyväksyntää toisten seurassa, identiteetti vahvistuu (Kinnunen 2011, 25). Identiteetin rakentuminen nähdään tapahtuvan siis vahvasti vuorovaikutuksen kautta (Kulmala 2006, 58).

Identiteetin tukeminen ja vahvistaminen tulee ikään kuin sosiaalipedagogiikan myötä osaksi sosionomin työtä. Sosiaalipedagogiikkaan kuuluu yleinen sosiaalisen kasvun tukeminen sekä kasvatuksellinen sosiaalinen työ. Kasvatuksellinen sosiaalinen työ pitää sisällään sellaisen erityisen tuen, jota tarvitaan erilaisissa elämän vaikeuksissa. Sosiaalipedagogisen toiminnan kautta pyritään ehkäisemään syrjäytymistä ja tukemaan jo syrjäytyneitä. Ihmisten osallisuutta yhteiskuntaan pyritään myös lisäämään. (Sosiaalipedagogiikka 2016.) Erilaisten tuen muotojen kautta (osallisuus, toiminnallisuus, vertaistuki, yhteisöllisyys jne.) voidaan parhaimmillaan vai-

kuttaa juuri yksilön identiteetin ja itsetunnon tukemiseen ja vahvistamiseen. Työntekijä ei voi itse saada asiakasta muuttumaan, mutta erilaisen tuen kautta asiakas voi saada hyväksynnän ja onnistumisen kokemuksia. Kokemusten kautta asiakas voi alkaa nähdä itseään arvokkaampana ja sitä kautta hän voi saada uudenlaisen otteen omasta elämästä ja uuden suunnan tulevaisuudelle.

Opinnäytetyö antoi uutta näkökulmaa myös lastentarhanopettajan työhön. Olen jo aikaisemmin ollut kiinnostunut draaman käyttämisestä lastentarhanopettajan työssä. Opinnäytetyö tuki tätä ajatusta. Tieto siitä, millaisista osa-alueista draama koostuu, auttaa draamatoiminnan suunnittelussa lapsille sekä myös valmiiden draamakokonaisuuksien käyttämisessä lasten kanssa, koska opinnäytetyön kautta on itselle syntynyt käsitys draaman eri osa-alueiden merkityksestä.

Mahdollisessa työssä lastentarhanopettajana käsitän draamaan sisältyvän ”leikillisen” puolen. Leikin ja draaman voidaan nähdä pitävän sisällään samankaltaisia elementtejä (Heinonen 2000, 21). Leikki on lapselle väylä tutustua omaan sosiaaliseen ympäristöön. Leikin kautta lapsi opettelee myös sosiaalisia taitoja. Kun lapsi leikkii, hän samalla työstää omia kokemuksia ja rakentaa myös uusia merkityksiä asioista ja ihmisistä. (Suhonen 2009, 14.) Draamassa on paljon samankaltaisia elementtejä kuin leikissä. Heinosen (2000, 30) väitöskirjan mukaan draama sopii hyvin leikki-ikäisille lapsille. Draamatoiminnan kautta lapsi pääsee osaksi elämyksellistä yhteistä toimintaa. Draaman välityksellä tutkitaan käsiteltävää aihetta ja lapsen henkilökohtaista, kokemuksellista suhdetta aiheeseen.

Varhaiskasvatuksessa leikillä on oman kokemukseni perusteella paljon tilaa. Samalla tavalla draamaa voidaan hyödyntää lapsen sosiaalisen ympäristön oppimisessa ja sosiaalisten taitojen harjaannuttamisessa. Draamatyöskentelyssä toimitaan yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa ja kokemuksellisesti tutustutaan johonkin lapsia lähellä olevaan teemaan, kuten esimerkiksi ystävyyteen, kiusaamiseen tai pelkoon.

Identiteetin tukeminen on toinen teema, joka herätti ajatuksia suhteessa lastentarhanopettajan työhön. Teemaan perehtyminen sai itseni pohtimaan omia käsityksiäni lapsuudesta ja sen merkityksestä lapsen identiteetin vahvistamiseen. Toroin (2010, 37) pro gradu -työn mukaan päiväkotikulttuuri on keskeinen vaikuttaja lapsen identiteetin rakentumisessa. Päiväkodin työntekijät vaikuttavat siihen, millainen kasvatusilmasto päiväkotiin rakentuu. Kasvatusilmastoon vaikuttavat aikuisten omat käsitykset lapsesta ja lapsuudesta, kasvatustyyli sekä lastenoikeudet. Päiväkodin vuorovaikutus, eli kuuntelu, keskustelu, dialogi ja intersubjektiivisuus, rakentavat sosiaalista ilmastoja ja se vaikuttaa lapsen identiteetin kehittymiseen. (Toroi, 2010, 37–38.)

Näin ollen työntekijöiden luomalla ilmapiirillä on suuri merkitys ryhmässä. Tämä antoi itselleni ymmärrystä siihen, kuinka tärkeä on tiedostaa omat kasvatusnäkemykset ja pyrkiä yksilölliseen, jokainen lapsi huomioonottavaan, kunnioittavaan, ystävälliseen ja lämpimään suhtautumiseen jokaista lasta kohtaan.

Opinnäytetyön kautta selveni, miten suuri merkitys positiivisilla kokemuksilla on ihmiselle. Positiiviset kokemukset ovat merkityksellisiä jo lapselle. Toroin (2010, 37) pro gradu -työssä tulee esille se, että työntekijä oman toimintansa kautta välittää muille kuvaa lapsesta. Lastentarhanopettajan tulisi nähdä jokainen lapsi yksilöllisesti ja positiivisessa valossa, jotta voidaan olla tukemassa lapsesta välittyvää kuvaa siten, että lapsi näyttäytyy positiivisena aikuisten silmissä. Kun lapsi on aikuisen silmissä hyvä, välittyy se samanlaisena myös muille lapsille.

Yhtenä esimerkkinä tästä voidaan mainita yksinäisten lasten tukeminen. Mustajärvi (2012, 26) tuo esille negatiivisen vuorovaikutuksen kehän -käsitteen. Hän kuvaa kehää siten, että jokaisessa vuorovaikutustilanteessa on läsnä lapsen sosiaalinen kompetenssi ja käsitys itsestä. Yksinäiset lapset eivät saa osakseen positiivista palautetta vuorovaikutussuhteista ja tällöin on mahdollista, että lapsi alkaa ajatella kielteisesti muista ja itsestä. Tämä saattaa johtaa negatiiviseen käyttäytymiseen toisia kohtaan. Negatiivisen käyttäytymisen vuoksi lapsi voi taas kokea torjutuksi tulemista, joka

aiheuttaa kielteisiä tuntemuksia sosiaalisia tilanteita kohtaan ja näin ollen lapsen sosiaaliset taidot eivät pääse kehittymään. Tällöin lapsi ei saa myönteistä kokemusta ryhmään kuuluvuuden kautta ja lapselle alkaa kehittyä heikko itsearvostus, ja lisäksi käsitys lapsen häiritsevästä käyttäytymisestä säilyy ryhmässä. (Mustajärvi 2012, 26.) Negatiivisen vuorovaikutuksen kehän katkaisemisessa tarvitaan aikuisen positiivista näkemystä lapsesta, jolloin tämä aikuisen näkemä positiivinen kuva voi välittyä muulle ryhmälle. Sitä kautta tuetaan myös lapsen oman identiteetin vahvistumista.

Opinnäytetyössä käsitellyt teemat heijastuivat monin tavoin lastentarhanopettajan työhön. Koen saaneeni opinnäytetyön kautta uudenlaista näkemystä varhaiskasvatuksessa toimimiseen. Pohdinta osoitti, että draamatoiminnan kautta voidaan olla tukemassa nuoren lisäksi myös lapsen identiteetin kehittymistä.

8.4 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja kehittämismahdollisuudet

Opinnäytetyötä on mahdollista käyttää uudestaan nuorten työssä. Owenin ja Barberin (2002, 9) mukaan kerran valmistettua draaman rakennetta on hyvä käyttää useamman kerran. Kun samaa draamaa käyttää uudestaan toisten ryhmien kanssa draamatarinaa on mahdollista muokata ja tehdä siihen parannuksia. Kehittämääni draamakokonaisuutta olisikin hyvä päästä käyttämään uudestaan sen takia, että sitä voisi vielä muokata ja parannella niiltä osin, joissa havaitsin puutteita. Mielenkiintoista olisi myös nähdä, millaisena draama näyttäytyisi toisenlaisen ryhmäkokoontamisen kanssa.

Draamaa on mahdollista hyödyntää seurakunnassa nuorisotyön ulkopuolellakin, koska seurakunnassa on laaja toimintakenttä. Esimerkiksi maahanmuuttajatyö on seurakunnassa yksi työmuoto, jossa draamaa voisi käyttää. Maahanmuuttajatyöhön sisältyy muun muassa suomen kielen opetusta, tukihenkilötoimintaa ja erilaisia leirejä (Lahden Helluntaiseurakunta 2016).

Draamatyöskentely on toimivaksi havaittu työskentelymenetelmä S2-opetuksessa (suomi toisena kielenä -opetus). Draamatyöskentelyyn sisältyvä improvisointi lisää itsetuntemusta, kehittää ajattelukykyä ja muistia sekä yleistä aktiivisuutta. Improvisoinnin kautta harjoitellaan myös sosiaalisuutta ja yhteistyökykyä. S2-opetuksessa edellä mainitut asiat ovat keskeisiä tavoitteita. Draamatyöskentelyyn sisältyvistä menetelmistä voidaan tehdä arkipäivään kuuluvia käytänteitä, jolloin ne voivat olla tukemassa sekä kielen oppimista että myös kulttuurin oppimista. (Pollari & Koppinen 2011, 147.)

Mikäli draamatarinaa haluttaisiin käyttää maahanmuuttajatyössä, tulisi osallistujien kanssa huomioida se, että draamatarina sisältää vahvan kristillisen näkökulman. Maahanmuuttajissa osa saattaa olla maailmankatsomukseltaan ei-kristittyjä, jolloin tulee miettiä sitä, voiko draamaa käyttää. Toisaalta Suomen kielen opetus tapahtuu seurakunnassa, jolloin on mahdollista se, että henkilöillä on kristillinen maailmankatsomus. Mikäli kristillinen painotus ei haittaa, sisältää draama maahanmuuttajanuoren elämään liittyviä asioita, esimerkiksi oman tulevaisuuden suunnittelua.

Draamatarinaan sisältyvien tekniikoiden kautta nuori voi olla tunnistamassa omia vahvuuksiaan ja sitä kautta miettiä myös sitä, mitä Suomessa tulevaisuudessa haluaisi tehdä. Draamatarinan yhtenä teemana on ystävyys. Mikäli draama toteutettaisiin ryhmänä, joka koostuisi sekä suomalaisista että maahanmuuttajista, voisi se toimia yhtenä konkreettisena tekijänä siinä, että maahanmuuttajanuoren ja suomalaisen nuoren kesken voisi syntyä kontakteja ja ystävyys-suhteita.

Draamakokonaisuutta on mahdollista käyttää muissakin helluntaiseurakunnissa osana nuorisotyötä. Helluntaiseurakuntien lisäksi sitä voisi käyttää myös muissa kristillisissä yhteisöissä, koska toimintakertojen sisällöt ovat suunniteltu siten, että ne eivät painota erityisesti helluntaiseurakunnan näkemyksiä, vaan ne on tehty yleisen kristillisen näkemyksen perusteella. Näin ollen ne ovat käyttökelpoisia muissakin seurakunnissa.

Seurakunnan nuorisotyöntekijä lopetti työssään alkusyksystä arviointikeskustelumme jälkeen. Hänen tilalleen ei ole vielä tullut uutta nuorisotyöntekijää. Tämä tuo haasteita opinnäytetyön hyödynnettävyyteen jatkossa seurakunnan nuorisotyössä. Tähän jatkuvuuden varmistamiseen voi toisaalta auttaa se, että itse olen seurakunnan nuorisotyössä aktiivisesti vapaaehtoisena mukana. Sen kautta minun on mahdollista kertoa opinnäytetyöstä seuraavalle nuorisotyöntekijälle, joka jossain vaiheessa aloittaa nuorisotyöntekijänä seurakunnassa.

LÄHTEET

Aalberg, V. & Siimes, M. A. 2007. Lapsesta aikuiseksi, nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Bowell, P. & Heap, B. S. 2005. Prosessidraama - polkuja opettamiseen ja oppimiseen. Helsinki: Draamatyö.

Hall, S. 1999. Identiteetti. Tampere: Vastapaino.

Heikkinen, H. 2001. Pohdintaa draamakasvatuksen perusteista. Teoksessa Pekka Korhonen & Anna-Lena Ostern (toim.) Katarsis. Draama, teatteri ja kasvatus. Jyväskylä: Atena kustannus Oy, 75–105.

Heinonen, S-L. 2000. Ilmaisuleikit tarinan talossa. Analyysi ja tulkinta lastentarhanopettajan pedagogisesta toiminnasta varhaiskasvatuksen draaman opetuksessa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. [Viitattu 4.2.2016]. Saatavuus: <https://tam-pub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67010/951-44-4858-8.pdf?sequence=1>

Helluntaiherätys. 2015a. Helluntaiherätys on karismaattinen ja ulospäin-suuntautunut herätysliike [viitattu 17.3.2015]. Saatavuus: <http://www.helluntaiseurakunnat.fi/helluntaiheratys>

Helluntaiherätys. 2015b. Toimintaa monelle viikonpäivälle [viitattu 16.3.2015]. Saatavuus: <http://www.helluntaiseurakunnat.fi/toiminta>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Häkkinen, A. 2014. ”Kun yhteiskunta tuli kylään”: nuorisosukupolvien erilaiset yhteiskuntakohtaamiset ja -kokemukset. Teoksessa Vehkalahti, K. & Suurpää, L. (toim.) Nuoruuden sukupolvet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 152. 32 – 57.

Hämäläinen, J. 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopion yliopisto, koulutus- ja kehittämiskeskus. Opetusjulkaisuja 1/1999.

Hämäläinen, J. 2010. Nuorisokasvatuksen teoria sosiaalipedagogisessa kehyksessä. Teoksessa Nivala, E. & Saastamoinen, M. (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto, 169 – 200.

Ikonen, R. 2000. Mitä se on se "kasvatus"? Kasvatus [Verkkolehti]. 2/2000. S. 118 – 129. [viitattu 27.4.2015]. Saatavuus: <http://www.mv.helsinki.fi/home/lehtinen/mitaseon.pdf>

Itkonen, M., Johansson, E., Nurmi, S. & Salminen, T. 2014. Draamattu. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.

Jokiranta, J., & Luomanen, P. 2013. Sosiaalisen identiteetin näkökulma. Teoksessa Luomanen, p., Jokiranta, J. & Lehtipuu, O. (toim.) Johdatus sosiaalitieteelliseen Raamatuntutkimukseen. Helsinki: Suomen Eksegeettinen Seura, 67 – 84.

Karkkulainen, M. 2011 Siivet selkään, draamakengät jalkaan – Kohtaamisraamattua pedagogisilla näyttämöillä. Helsinki: Draamatyö.

Kinnunen P. 2011. Nuoruudesta kohti aikuisuutta. Varhaisaikuisen mielen-terveys ja siihen yhteydessä olevat ennakoivat tekijät. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Terveystieteiden yksikkö [viitattu 25.4.2015]. Saatavuus: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66830/978-951-44-8624-1.pdf?sequence=1> <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66830/978-951-44-8624-1.pdf?sequence=1>

Konttinen, E. Kolmas sektori [viitattu 16.3.2015]. Saatavuus: <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas-sektori>

Korkiamäki, R. 2013. Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö [viitattu 25.1.2016]. Saatavuus: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/68124/978-951-44-9124-5.pdf?sequence=1>

Kulmala, A. 2006. Kerrottuja kokemuksia leimatusta identiteetistä ja toiseudesta. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos.

Lahden Helluntaiseurakunta. 2016. Kansainvälinen työ [viitattu 4.2.2016]. Saatavuus: <http://www.lahdenhelluntaisk.fi/toimintaa/kansainvalinen-tyo/>

Lahti. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma v. 2011 – 2012 [viitattu 17.3.2015]. Saatavuus: [http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/FB2775690263C547C22578630027FAB2/\\$file/HYVINVOINTISUUNNITELMA%202011_2012.pdf](http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/FB2775690263C547C22578630027FAB2/$file/HYVINVOINTISUUNNITELMA%202011_2012.pdf)

Leino, M. 2013. The (pro)social context of pedagogy. Teoksessa Hämäläinen, J. (toim.) Sosiaalipedagoginen aikakuskirja. Vuosikerta 2013. 14. vuosikerta. Kuopio: Suomen sosiaalipedagoginen seura ry.

Lövgren, J. 2010. Dramapedagogik - en metod för elevers sociala och emotionelle utveckling?. Examensarbete inom lärarutbildningen. Göteborgs Universitet. Sociologiska institutionen [viitattu: 28.12.2015]. Saatavuus: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/25936/1/gupea_2077_25936_1.pdf

Mustajärvi, S. 2012. Yksin ryhmässä – Vetäytyvät lapset ja syrjäytyminen päiväkodissa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin Yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Soveltavan kasvatustieteen laitos [viitattu 4.2.2016]. Saatavuus: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37536/yksin-ryh.pdf?sequence=1>

Määttä, S. 2007. Näkökulma motivaatioon: nuorten ajattelu- ja toimintatavat. Lectio Praecursoria. Jyväskylän yliopisto [viitattu 1.2.2016]. Saatavuus: <http://www.nmi.fi/fi/bulletin/bulletin-pdf/Mtt.pdf>

Niemi, K. 2010. Kansalaiskasvatus osana suomalaisten nuorisoliikkeiden varhaisvaiheen eetosta ja toimintaa. Teoksessa Nivala, E. & Saastamoinen, M. (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto, 64–92.

Nieminen, J. 2010. Puuttuva lenkki – Nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehityksenä. Teoksessa Nivala, E. & Saastamoinen, M. (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto, 30–63.

Niemistö, R. 2004. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Helsinki: Palmenia-kustannus.

Nivala E. & Saastamoinen, M. 2010 Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Teoksessa Nivala, E. & Saastamoinen, M. (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto, 8–28. Nuorisotutkimusseura. 2016. Tutkimus [viitattu 23.1.2016]. Saatavuus: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tutkimus>

O'Neill, C. 1995. Drama Worlds. A framework for process drama. Portsmouth: Heinemann.

Owens, A. & Barber, K. 2002. Draama suunnistus – prosessidraaman arviointi ja reflektointi. Helsinki: Draamatyö.

Owens, A. & Barber, K. 1998. Draama toimii. Helsinki: JB-kustannus.

Pollari, J. & Koppinen, M-L. 2011. Maahanmuuttajan kohtaaminen ja opettaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Puolimatka, T. 2010. Kasvatuksen mahdollisuudet ja rajat. Minuuden rakentamisen filosofia. Ryttylä: Suunta-kirjat.

Puuronen V. 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino

Raukola, R. 2012. Toiminnalliset menetelmät terveystiedon opetuksessa – kiireen tunne viidesluokkalaisten kokemana. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos [viitattu 30.1.2016]. Saatavuus:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37963/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201206041798.pdf?sequence=1>

Ruuskanen, P., Selander, K. & Anttila, T. 2013. Palkkatyössä kolmannella sektorilla. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. 20/2013 [viitattu 11.1.2016]. Saatavuus: https://www.tem.fi/files/37094/TEM-jul_20_2013_web_27062013.pdf

Saastamoinen M. 2006. Minuus ja identiteetti tutkimuksen haasteena. Teoksessa Rautio, P. & Saastamoinen, M. (toim.) Minuus ja identiteetti. Tampere: Tampere University Press, 170–180.

Saastamoinen M. 2010. Notkeat rakenteet, tiheät identiteetit? Teoksessa Nivala, E. & Saastamoinen, M. (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto, 230–254.

Sosiaalipedagogiikka. 2016. Sosiaalipedagogiikka [viitattu 3.2.2016]. Saatavuus: <http://www.sosiaalipedagogiikka.fi/sosiaalipedagogiikka/>

Suhonen, R. 2009. Erityistä tukea tarvitsevan taaperon sopeutuminen päiväkotiryhmään. Monitapaustutkimus vuorovaikutussuhteista ja niiden rakentumisesta. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. [Viitattu 4.2.2016]. Saatavuus: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20030/erityist.pdf?sequence=1>

Sääskilahti, A. 2013. Ammatillinen opettaja ryhmän kohtaajana. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta [viitattu 30.1.2016]. Saatavuus: <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/59646/S%C3%A4%C3%A4skilahti.Anniina.pdf?sequence=2>

Toivakka, S. & Maasola, M. 2011. Itsetunto kohdalleen! Harjoituksia itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Toroi, K. 2010. Opettajasta kanssakulkijaksi? Aikuisen puhe lapsen identiteetin rakentajana päivähoidon aamutuokiolla. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos [viitattu 4.2.2016]. Saatavuus:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/25787/URN:NBN:fi:ju-201101121019.pdf?sequence=1>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakkoarvioinnin järjestämiseksi [viitattu 17.12.2015]. Saatavuus:

<http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>

Vilkka H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Wilska, T-A. & Lähteenmaa, J. 2015. Johdanto. Teoksessa Terhi-Anna Wilska & Jaana Lähteenmaa (toim.) Kultainen nuoruus. Kurkistuksia nuorten hyvinvointiin ja sen tutkimiseen. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisusarja [viitattu 19.5.2015]. Saatavuus:

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kultainennuoruus.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Vanhemman suostumuslomake

Liite 2. Ensimmäisen toimintakerran runko

Liite 3. Toisen toimintakerran runko

Liite 4. Kolmannen toimintakerran runko

Liite 5. Toiminnan arviointilomake

Liite 6. Opasvihko

Hei,

olen sosionomi-opiskelija Lahden ammattikorkeakoulusta. Olen opinnoissani siinä vaiheessa, että teen opinnäytetyötä. Opinnäytetyön toteutan yhteistyössä Lahden Helluntaiseurakunnan kanssa. Sen aiheena on kristityn nuoren identiteetin tukeminen. Opinnäytetyön toiminnallinen osuus koostuu kolmesta ryhmäkerrasta, johon on osallistumassa muutamia seurakunnan nuoria (n. 15 – 20 vuotiaita). Ryhmäkertojen aiheet ovat itsetunto, ystävyys ja tulevaisuus/haaveet. Näitä aiheita käsitellään erilaisten Raamatun kertomusten valossa draamallisin menetelmin. Tällä tarkoitetaan sitä, että tarina kulkeutuu eteenpäin erilaisten toiminnallisten aktiviteettien kautta. Näitä ovat muun muassa erilaiset pari-/ryhmätyöskentelyt, pienet näytelmät, valokuvaus jne.

Ryhmään osallistuvien nuorten nimiä ei missään kohtaa opinnäytetyössä tule esille, joten jokaisen nuoren henkilöllisyys pysyy salassa. Viimeisen toimintakerran jälkeen pyydän osallistujilta lyhyen palautteen toiminnasta, mutta senkin kerään nimettömänä. Lomakkeet hävitän asianmukaisesti kerättyäni niistä palautteen työhöni. Myöskään mitään kuvallista materiaalia ryhmäkerroista en työhön liitä. Koska kyseessä on virallinen opintoihin liittyvä työskentely, tarvitsen alle 18 vuotiailta nuorilta vanhempien luvan toimintaan osallistumiseen.

Ystävällisin terveisin Mirva Virtanen, p. 0440552262

Annan lapselleni _____ luvun osallistua opinnäytetyön toimintakertoihin Lahden Helluntaiseurakunnassa.

Vanhemman allekirjoitus

TEEMA	KONTEKSTI	ROOLI	KEHYS	MERKIT	STRATEGIA
Itselle tärkeät asiat	Maailman luominen	oma itsensä, pois rooleista	Erilaiset mielilymlykset	Valot, äänet cd:ltä. Näkymiä Verannalta-kortit	Kerronta, parityöskentely
Ihmisen luominen	Ihmisen luominen	Adam, Eeva, Jumala,	Jotain puuttui kuitenkin	Raamattu	Kerronta
Väärin tekeeminen	Pahan tiedon puusta syöminen	Adam, Eeva, Jumala, kärmel	Oikea vs. väärä	Omena	Näytelmä
Anteeksiantaminen	Jeesuksen ristinkuolema	Jeesus, opetuslapset,	Tekojen seurauksen, Jumalan hyvyys	Risti	Näytelmä
Minä olen hyvä	Ihmisen luominen	oma itsensä	Olen hyvä	Vahvuus -kortit	Itsenäinen työskentely, parityöskentely

1. Toimintakerran runko: kuka minä olen?

TEEMA	KONTEKSTI	ROOLI	KEHYS	MERKIT	STRATEGIA
Virittäytyminen aiheeseen	Daavid & Goljat (1. Sam. 1 – 4)	Omana itsenä, pois rooleista	----	Raamattu	Kerronta
ystävyyden solmiminen	Daavidin ja Joonatanin tapaaminen	Omana itsenä, poissa rooleista	Ystävyyden lähtökohdat	---- Vahvuus – kortit	Ryhmäkeskustelu: oma kokemus ystävyyden alkamisesta. Millainen ystävä olen
Kateus	Saulin vihastuminen (1. Sam. 18:5 – 16) Daavidin ja Saulin keskustelu (1. Sam. 20:1 – 3)	Saul, Daavid, ihailijoita Daavid, Joonatan	Kateuden syntyminen, huonomuus - parremuus	Keihäs	Näytelmä I Näytelmä II
Rehellisyys ystävyydessä	Daavidin ja Joonatanin keskustelu	Daavidin ajatuksia, Saulin ajatuksia Ohjaaja roolissa: Joonatan	Daavid vs. oma isä	Kaksi tuoliriiviä	Ajatusten kuja
Ystävyyden syveneminen Ystävyyden puolustaminen	Joonatanin ja Daavidin keskustelu, 1. Sam. 20:4 – 23 Ystävien ero (1. Sam. 20:24 – 42)	Daavid ja Joonatan Abner, Saul, Joonatan, Daavid, palveluspoika	Ystävyys vs. suku Oman hengen uhalli puolustaminen	3 nuolta ja nuolipyssy Keihäs, kolme nuolta ja nuolipyssy Kynät, paperi	Näytelmä I Näytelmä II Keskustelu: millainen on hyvä ystävä. Paperille resepti ystävyydestä

2. Toimintakerran runko: ystävyys

TEEMA	KONTEKSTI	ROOLI	KEHYS	MERKIT	STRATEGI A
Kutsuminen	Pietari jättää vanhan ammatin, (Luuk. 5 – 11)	Oma itsensä, pois roolista	---	Raamattu	Kerronta, ryhmäkeskustelu
Rohkaistuminen	Vuori, (Luuk. 9:28 – 36)	Omana itsenä	Elämän positiiviset kokemukset	kamerat	Valokuvaus
Pelko	Palatsin pihamaa, (Luuk. 22:54 – 62)	Ohjaaja roolissa, Pietari	Pelko tulevasta	valot, "nuotio" riisuista, viltti	Keskustelua
Epätietoisuus	Jeesuksen kuolema,	Pietari, Jeesus, silminnäkijöitä	Elämän epätietoisuuden hetket	valot, nuotio riisuista, viltti	Still -kuva, ajatusäänet
Tulevaisuuden haaveet	Pietarin ja Jeesuksen kohtaaminen, (Joh. 21:15 – 19)	Omana itsenä	Uusi ajatus omasta elämästä	Raamattu Näkymiä Veranalta -kortit	Kerronta. Itsenäistä työskentelyä. Keskustelua ryhmässä

3. Toimintakerran runko: tulevaisuus ja haaveet

Toiminnan arviointilomake

kyllä/ei

1. Onko tällainen menetelmä toimiva seurakunnan nuorisotyöhön?
2. Oliko menetelmä (toiminnallisuus) mielestäsi sopiva aiheiden käsittelyyn?
3. Oliko pienemmässä ryhmässä työskentely toimiva tapa?
4. Koitko ryhmässä yhteenkuuluvuuden tunnetta?
5. Saitko tuoda ryhmässä esille omia ajatuksiasi?
6. Koitko, että muut hyväksyivät sinut?
7. Koitko, että muut hyväksyivät sinun ajatuksesi?

8. Millaiseksi kuvailisit ryhmän ilmapiiriä?

9. Mikä toiminnassa oli hyvää, mistä erityisesti pidit?

10. Mitä olisi voinut tehdä eri tavalla?

11. Mitä jäit kaipaamaan?

OPASVIHKO
PROSESSIDRAAMA NUOREN IDENTITEETIN
TUKIJANA

- Työmenetelmien kehittäminen Lahden
Helluntaiseurakunnan nuorisotyöhön

Mirva Virtanen

Lahden ammattikorkeakoulu

Sosionomi amk

Opinnäytetyö/kevät 2016

Tämä opasvihko on tehty sosionomi amk:n opinnäytetyönä Lahden Helluntaiseurakunnan käyttöön. Opasvihko sisältää toimintaohjeen kolmen kerran draamapainotteiseen, toiminnalliseen ryhmätyöskentelyyn. Draamatoiminnan aiheena on kristityn nuoren identiteetin tukeminen

Toimintakerrat on suunniteltu Pamela Bowellin ja Brian S. Heapin kehittelemän ja kirjassa ”Prosessidraama – polkuja opettamiseen ja oppimiseen” (2005) esitellyn prosessidraaman rungon pohjalta.

Opasvihko sisältää jokaisen kolmen toimintakerran suunnittelurungon ja yksityiskohtaisemman selvityksen, joiden pohjalta toiminta voidaan ohjata. Toiminta on tarkoitettu noin kuuden hengen nuorten ryhmälle.

Opasvihon avulla on myös mahdollista suunnitella draamatoimintaa eri aihepiirien ympärille, koska se sisältää prosessidraaman suunnittelurungon ja prosessidraamaan sisältyvien eri osa-alueiden esittelyn.

AIHE: Kristityn nuoren identiteetin tukeminen

1. Toimintakerran aihe: itsetunnon vahvistaminen
2. toimintakerran aihe: ystävyys
3. toimintakerran aihe: tulevaisuuden haaveet

Ensimmäisen toimintakerran taustakertomuksena on Luomiskertomus (1. Moos. 1 – 31). Kertomuksen kautta tarkastellaan itseä siinä valossa, joka Raamatun kohdasta nousee esille: jokainen ihminen on arvokas Jumalalle.

Toinen toimintakerta pohjautuu 1. Samuelin kirjaan lukuihin 18 – 20, joissa kerrotaan Daavidin ja Joonatanin ystävydestä.

Siinä pohditaan ihmisten välistä ystävyyttä, mistä tekijöistä ystävyys syntyy, voiko ystävyys rikkoutua ja millainen on hyvä ystävä.

Kolmannessa toimintakerrassa teemana on tulevaisuus ja haaveet. Taustakertomus nousee Uudesta testamentista Pietarin elämästä. Jokaisen ihmisen elämään kuuluu Pietarin tavoin sekä vastoinkäymisiä että onnistumisia. Haaveet auttavat suuntaamaan elämää eteenpäin ja antavat motivaatio erilaisissa elämäntilanteissa.

SUUNNITTELURUNGON OSA-ALUEET:

TEEMA: Teemalla tarkoitetaan aihetta, jota draamaprosessissa halutaan käsitellä. Siihen sisältyy myös oppimistavoitteet.

KONTEKSTI: Kontekstilla tarkoitetaan paikkaa, aikaa ja tilannetta, jossa toiminta tapahtuu ja mihin se sijoittuu.

ROOLI: Prosessidraamassa rooleja, eli henkilöhahmoja, on sekä osallistujille että opettajalle. Roolit tehdään konteksti huomioon ottaen, jotta ne istuvat käsiteltävään teemaan.

KEHYS: Kehyksellä tarkoitetaan sitä, mistä näkökulmasta henkilöhahmot osallistuvat työskentelyyn. Kehyksen kautta luodaan myös jännitettä prosessiin.

MERKIT: Merkkien avulla osallistujien huomio kiinnitetään valittuihin tavoitteisiin. Merkit voivat olla rooleihin liittyviä esineitä tai esimerkiksi kuvia ja ääniä.

STRATEGIA: Prosessidraamassa strategia sisältää erilaiset työskentelytavat ja niiden yhdistelmät. Työskentelytapoja valitessa tulee lisäksi miettiä, minkä takia juuri kyseinen tapa toimia, on tarpeellinen. Toimivien strategioiden avulla osallistujille tarjotaan välineitä, joilla voi tutkia ja esittää draamaa sekä pohtia ja reflektoida asioita niiden kautta.

1 TOIMINTAKERRAN SUUNNITTELURUNKO:

TEEMA	KONTEKSTI	ROOLI	KEHYS	MERKIT	STRATEGIA
Itselle tärkeät asiat	Maailman luominen	oma itsensä, pois rooleista	Erilaiset mieltymykset	Valot, äänet cd:ltä. Näkymiä Verrannalta -kortit	Kerronta, parityöskentely
Ihmisen luominen	Ihmisen luominen	Adam, Eeva, Jumala,	Jotain puuttui kuitenkin	Raamattu	Kerronta
Väärinkeminen	Pahan tiedon puusta syöminen	Adam, Eeva, Jumala, käärme	Oikea vs. väärä	Omena	Näytelmä
Anteeksi-antaminen	Jeesuksen ristin-kuolema	Jeesus, opetuslapset,	Tekojen seurauksen, Jumalan hyvyys	Risti	Näytelmä
Minä olen hyvä	Ihmisen luominen	oma itsensä	Olen hyvä	Vahvuus -kortit	Itsenäinen työskentely, parityöskentely

2. TOIMINTAKERRAN SUUNNITTELURUNKO

TEEMA	KONTEKSTI	ROOLI	KEHYS	MERKIT	STRATEGIA
Virittäytyminen aiheeseen	Daavid & Goljat (1. Sam. 1 – 4)	Omana itsenä, pois rooleista	----	Raamattu	Kerronta
ystävyyden solmiminen	Daavidin ja Joonatanin tapaaminen	Omana itsenä, poissa rooleista	Ystävyyden lähtökohdat	Vahvuus – kortit	Ryhmäkeskustelu: oma kokemus ystävyydestä Millainen ystävä olen
Kateus	Saulin vihastuminen (1. Sam. 18:5 – 16) Daavidin ja Saulin keskustelu (1. Sam. 20:1 – 3)	Saul, Daavid, ihailijoita Daavid, Joonatan	Kateuden syntyminen, huonomuus - paremmuus	Keihäs	Näytelmä I Näytelmä II
Rehellisyys ystävyydessä	Daavidin ja Joonatanin keskustelu	Daavidin ajatuksia, Saulin ajatuksia Ohjaaja roolissa: Joonatan	Daavid vs. oma isä	Kaksi tuoliriiviä	Ajatusten kuja
Ystävyyden syveneminen	Joonatanin ja Daavidin keskustelu, (1. Sam. 20:4 – 23)	Daavid ja Joonatan	Ystävyys vs. suku	3 nuolta ja nuolipyssy	Näytelmä I
Ystävyyden puolustaminen	Ystävien ero (1. Sam. 20:24 – 42)	Abner, Saul, Joonatan, Daavid, palveluspoika	Oman hengen uhalla puolustaminen	Keihäs, kolme nuolta ja nuolipyssy Kynät, paperi	Näytelmä II Keskustelu: millainen on hyvä ystävä. Paperille resepti ystävyydestä

3 TOIMINTAKERRAN RUNKO

TEEMA	KONTEKSTI	ROOLI	KEHYS	MERKIT	STRATEGIA
Kutsuminen	Pietari jättää vanhan ammatin, (Luuk. 5:1 – 11)	Oma itsensä, pois roolista	---	Raamattu	Kerronta, ryhmäkeskustelu
Rohkaistuminen	Vuori, (Luuk. 9:28 – 36)	Omana itsenä	Elämän positiiviset kokemukset	kamerat	Valokuvaus
Pelko	Palatsin pihamaa, (Luuk. 22:54 – 62)	Ohjaaja roolissa, Pietari	Pelko tulevasta	valot, ”nuotio” risuista, viltti	Keskustelua
Epätietoisuus	Jeesuksen kuolema,	Pietari, Jeesus, silminnäkijöitä	Elämän epätietoisuuden hetket	valot, nuotio risuista, viltti	Still -kuva, ajatusäänet
Tulevaisuuden haaveet	Pietarin ja Jeesuksen kohtaaminen, (Joh. 21:15 – 19)	Omana itsenä	Uusi ajatus omasta elämästä	Raamattu Näkymiä Verannalta -kortit	Kerronta. Itsenäistä työskentelyä. Keskustelua ryhmässä

Toimintakertojen runko:

- tervetulotoivotukset ja aiheen esittely
- lämmittelyleikki
- toiminta
- yhteenveto/loppukeskustelu

Jokainen toimintakerta muodostuu samalla rungolla. Toimintakerta on hyvä aloittaa yhdellä tai kahdella lämmittelyleikillä, jotka auttavat ryhmää orientoitumaan tulevaan toimintaan ja samalla virittäytymään aiheeseen. Lämmittelyleikit voi valita siten, että ne liittyvät jollain tavalla käsiteltävään teemaan ja suuntaavat osallistujien ajatukset jo tulevaan aiheeseen.

Ensimmäisellä kerralla tehdään lisäksi aina draamasopimus ennen varsinaista toiminnan alkamista. Draamasopimuksella tarkoitetaan sitä, että tehdään suullinen tai kirjallinen sopimus draamatyöskentelyyn osallistumisesta. Draamasopimus pitää sisällään toimintaan osallistumisen vapaaehtoisuuden: mihinkään, mikä ei itsestä tunnu mukavalta, ei tarvitse osallistua. Draamasopimukseen on hyvä sisällyttää myös salassapidon elementin: ryhmässä esille tulleita asioita ei puhuta ryhmän ulkopuolella toisille ihmisille.

Lämmittelyleikkien jälkeen alkaa varsinainen toiminta. Jokainen toimintakerta sisältää taustakertomuksen, jonka avulla kyseistä teemaa tarkastellaan. Taustakertomuksen pohjalta on nostettu keskiöön muutama aiheeseen liittyvä osa-alue, joita toiminnassa käsitellään erilaisilla draamapedagogisilla menetelmillä. Näitä on muun muassa näytelmät, parityöskentelyt, still-kuvat, valokuvaus jne. Draamatyöskentelyyn kuuluu vahvasti ainutkertaisuus. Jokaisella kerralla ytimeen nousee teemat, joita kyseinen ryhmä ja sen yksilöt näkevät heille tärkeiksi. Tämän vuoksi jokainen draamakerta on erilainen.

Jokainen toimintakerta loppuu yhteiseen keskusteluun. Siinä tehdään yhteenveto käsitellystä aiheesta ja annetaan jokaiselle tilaa kertoa omia ajatuksia sekä esittää mahdollisia mieleen nousseita kysymyksiä.

1. TOIMINTAKERTA

- tervetuloitoivotukset
- esittelyt: itsensä, aihe
- draamasopimus

- Lämmittelyleikit:
 - 1. Wish – päng – poing:
 - Reaktioleikki piirissä seisten.
 - viesti laitetaan kulkemaan jompaan kumpaan suuntaan wishillä, eli heilauttamalla käsiä
 - Wish eli käsien heilautus kuljettaa viestiä eteenpäin
 - boing eli käsien nosto kääntää suunnan
 - bäng eli osoittaminen siirtää uuteen paikkaan piirissä.
 - Pelin sujuessa voidaan tehdä pudotuspelinä, eli virheestä joutuu pois piiristä.

- 1. Lahja toverille
 - istutaan piirissä
 - mietitään, minkä lahjan antaisi vasemmalla puolella istuvalle
 - miksi juuri sen lahjan? Perustelut!

- Toiminta:
 - o Luomiskertomuksen lukeminen Raamatusta 1. Moos. 1:1 – 27
 - luontomusiikki (tarvitset: cd – cd-soitin/Youtube – tietokone)
 - valot: tunnelman luominen (leed-valokannu)
 - osallistujia kehoitetaan ottamaan mukava asento ja kuuntelemaan (tarvitset: sohvaviltti/tyynyt)

- Raamatun lukemisen jälkeen pohditaan, mistä maan päällä olevasta asiasta osallistujat nauttivat
 - parityöskentely
 - Näkymiä Verannalta –kortit: jokainen valitsee muutaman kortin pöydälle levitetyistä korteista, joiden kautta voi kertoa parille, mistä asioista elämässä nauttii.
- Syntiinlankeemus & pelastus
 - luetaan Raamatusta Ihmisen luomisesta. 1 Moos.
 - 1. näytelmä: pahan tiedon puusta syöminen (tarvitset: omena)
 - 2 näytelmää: Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus (tarvitset: risti)
 - taustakontekstina uutislähetys, jossa ohjaaja on uutisankkurin roolissa (tarvitset: mikrofoni)

"Uutinen.

Hyvää päivää, ja jälleen kerran sateista sellaista. Tervetuloa seuraamaan Ylen uutisten ylimääräistä uutislähetystä. Tiedemiehet, ovat tehneet merkittävän löydön löytäessään vuosituhansia vanhaa videomateriaalia ihmisestä. Kyseisestä videotallenteesta näkyy, kuinka ihminen asui aikoinaan sellaisessa paikassa, jossa kaikki oli hyvin. Suorastaan täydellisesti. Ihminen vaelteli puistomaisessa ympäristössä, jossa ei ollut kaupungin melua, pölyä, rumia taloja eikä päriseviä moottoriajoneuvoja. Oli vain suloisia luonnon ääniä, herttaisia eläimiä, tuoksuja... tai hajuja... kai ne eläimet silloinkin haisivat... No oli miten oli, oli karpäsiä, perhosia, norsuja, leijonia ja kaikki ne asuivat onnellisina yhdessä. Siellä heidän joukossaan eli ihminen, uiden, aurinkoa paistatellen, hymyillen ja nauttien elämästä, syöden hedelmiä ja vihanneksia, porkkanoita, retiisejä, kaalia, lanttua, salaattia... no kaikkea hyvää, kai. Ja kaikki oli hyvin. Kunnes eräänä päivänä tapahtui jotain kamalaa. Katsokaa omin silmin!

Näytelmä 1.

Sellainen pelottavakin tapahtuma pitkän matkan takaa. Mutta ei siinä vielä kaikki! Me olemme saaneet haastateltavaksi tänne Ylen studioomme tapahtuman keskiössä olleet Aadamin, Eevan ja käärmeen. Nyt teillä katsojilla on elämämme tilaisuus päästä kysymään mitä ikinä haluatte! Minä haluan kuitenkin esittää ensimmäisen kysymyksen.

Kiitos teille yleisö näistä sangen mutkikkaista ja mielenkiintoisista kysymyksistä! Tänään meillä onkin erikoinen päivä, sillä tässäkään ei vielä ollut kaikki. Jotta tarina voisi nyt saada onnellisen lopun, näytämme teille katsojille vielä toisen, vähintään yhtä mykistyttävän videomateriaalin, sekin ensimmäistä kertaa nähtävissä. Edellisessä videoklipissä saimme selville, miten ihminen karkotettiin tuosta kauniista paikasta tänne kauas maahan. Jossa kesäkään ei ole kesä, pyh, kaukana siitä! No kuitenkin, tässä jälkimmäisessä videossa näemme, miten ihmisellä on mahdollisuus päästä vielä takaisin Jumalan lähelle. Laitetaan video pyörimään!

Näytelmä 2.

No niin yleisö. Eikö ollutkin mahtava uutinen!!!! Nyt teillä on jälleen mahdollisuus esittää kysymyksiä, tällä kertaa

Kiitos teille aktiivinen katsojakuntamme! Väsyneenä, kaikkeni antaneena, mutta niin onnellisena näistä uutisista johtuen, kiitän teitä seurasta ja toivotan teille hyvää päivänjatkoa sekä onnellista elämää. Olette rakkaita ja upeita tyyppejä!”

- Ihmisen luominen

- Paluu takaisin ihmisen luomiseen
- luetaan jakeet 27 – 31
- ytimessä se, että “Minä olen Jumalan luoma, hyvä sellaisena kuin olen”!!
- Vahvuuskortit! Pareittain. Ensin kerrotaan toiselle, mikä itsessä on hyvää ja omia vahvuuksia. Sitten pari esittelee ystävänsä muille kertomalla, mikä toisessa on hyvää.

- Yhteenveto/loppukeskustelu

2. TOIMINTAKERTA

- tervetuloitoivotukset
- aiheen esittely

- Lämmittelyleikit:

1. Käsi- tai jalkaläpisy

- Laitetaan piirissä tuoleilla istuen jalat vierekkäisten kanssa ristiin tai lattialla istuen kädet ristiin
- läpsytetään lattiaan jalkoja/käsiä järjestyksessä eteenpäin
- yhdellä läpsäyksellä kuljetaan eteenpäin
- Kaksi läpsäytystä vaihtaa suunnan, kolme hyppää yhden jalan/käden yli.

1. Lentävämatto (tarvitset: viltti)

- viltti laitetaan lattialle
- osallistujat astuvat sen päälle
- tarkoitus on kääntää viltti ympäri ilman, että kukaan astuu viltiltä pois lattialle

- Toiminta

1. Tarinaan astuminen:

- luetaan Raamatusta 1. Sam. 18:1 – 4
- Vahvuus -kortit: millainen ystävä olen?
Jokainen valitsee pöydälle levitetyistä korteista muutaman ominaisuuden, jotka kuvaavat häntä parhaiten ystävänsä. Jaetaan yhdessä ryhmän kanssa.

2. Ystävyysden alkaminen

- ydin siinä, miten ystävyys alkoi
- keskustelua: jokainen kertoo, miten ystävyys jonkun hyvän ystävän kanssa on alkanut

3. Ystävyysden karikat:

- kaksi näytelmää

- Näytelmä 1: 1 Sam. 18:5 – 16 (tarvitset: keihäs)
- Näytelmä 2: 1. Sam. 20:1 – 3
- esitetään näytelmät, ensin näytelmä 1, sitten näytelmä 2.
- Tämän jälkeen asetutaan kahteen riviin toisia vastakkain. Ohjaaja asettuu Joona-tanin rooliin. Osallistujista toinen rivi on Sauleja, toinen Daavideja. Osallistujat sanovat vuorotellen ajatuksia omasta roolistaan käsin. Samalla he yrittävät taivutella Joonatania uskomaan itseään ja asettumaan omalle puolelle
- keskustelu ryhmässä; mitkä asiat voivat vaikuttaa negatiivisesti ystävyyteen? Onko sellaisia asioita, jotka voivat päättää ystävyyden?

4. Ystävyyden syveneminen:

- Kaksi näytelmää
- näytelmä 1: 1. Sam. 20:4 – 23 (tarvitset. 3 nuolta ja nuolipyssy)
- Näytelmä 2: 1. Sam. 20:24 – 42 (tarvitset: keihäs, 3 nuolta ja nuolipyssy)
- esitetään näytelmät, ensin näytelmä 1, sitten näytelmä 2.
- Tämän jälkeen tehdään kaksi ryhmää. Aluksi keskustelua siitä, millainen on hyvä ystävä.

- Lopuksi paperille tehdään yhdessä koko ryhmän kanssa resepti siitä, mistä teki-
jöistä ystävyys koostuu (tarvitset: kyniä,
paperia)
- Yhteenveto/loppukeskustelu
 - voi kertoa ensi kertaan sisältyvästä valoku-
vauksesta ja pyytää ottamaan oman kännykän
tai kameran mukaan

3. TOIMINTAKERTA

- tervetuloitoivotukset
- aiheen esittely

- Lämmittelyleikki:

1. Ammatinvalinta (tarvitset: kyniä ja paperilappuja)

- lista erilaisista ammanteista
- ammatteja enemmän kuin leikkijöitä
- jokaiselle leikkijälle lista ammanteista
- listalta valitaan ammatti itselle sekä toisille, ja ne kirjoitetaan paperille
- ohjaaja kerää paperit
- ohjaaja tekee yhteenvedon jokaisen ammatista sekä kirjoittajan itsensä itselle valitsemasta ammatista
- tulokset paljastetaan
- jokainen kertoo sitten perustelut sille, miksi valitsi kyseisen ammatin toiselle, entä miksi itselle

- Toiminta:

1. Pietarin kutsuminen

- Kertomuksen lukeminen
- Raamatusta Luuk. 5:1 – 11

2. Elämän rohkaisevat hetket

- Luetaan Raamatusta Luuk. 9:28 – 36
- Valokuvaus, jossa jokin itseä vahvistava tekijä (tarvitset: kameroita/kännyköitä, onko osallistujilla omia?)
- jaetaan parit: yhdessä toteuttavat valokuvauksen. Kumpikin ottaa toisesta kuvan sellaisessa paikassa ja sellaisin elementein, joiden kautta välittyy kuvattavalle merkityksellisiä tekijöitä

- valokuvauksen jälkeen käydään kuvat yhdessä läpi, mikäli se jokaiselle sopii. Kenenkään kuvaa ei katsota, mikäli kuvattava ei halua sitä näyttää muille

3. Elämän epätietoisuuden hetket

- ohjaajana roolissa, ryhmäläiset mukaan nuotiolle
- luetaan Luuk. 22:54 – 62
- keskustelua elämän vaikeista tilanteista
- still-kuva:
 - luetaan Joh. 21:15 – 19
 - tehdään kuva tilanteesta
 - jokainen ottaa yhden roolin (Jeesus, Pietari, opetuslapset) ja asettuu tarinan mukaisesti kuvaan ottaen tilannetta kuvaavan asennon ja ilmeen
 - jokaisen asetettua aloilleen sanotaan yhden lauseen mittainen ajatus kyseisestä hetkestä

4. Oma tulevaisuus/haaveet:

- Näkymiä Verannalta –kortit
- otetaan korteista kortit 6 kk., 1 vuosi, 5 vuotta
- jokainen valitsee pöydälle levitetyistä korteista sellaisia asioita, joita omalta tulevaisuudelta toivoo puolen vuoden päästä, vuoden päästä ja viiden vuoden päästä.
- tämän jälkeen jokainen kertoo omista korteistaan ja asettaa ne pöydälle vuorotellen

- Yhteenveto:

1. loppukeskustelu kyseisen kerran aiheesta ja
2. loppukeskustelu koko toiminnasta

SUUNNITTELURUNKO UUDEN DRAAMAN LUOMISEEN

TEEMA	KONTEKSTI	ROOLI	KEHYS	MERKIT	STRATEGIA
